

1 דברכי בלעם על עם ישראל נאמר:

44 לְסִפּוֹר רוֹבֵעַ יִשְׂרָאֵל הֵינּוּ שְׂאִין לַחֵם מִסִּפּוֹר. שְׂזֵהוּ עַל-דֶּרֶךְ מָה

45 שְׁפָתוֹב וְהִזָּה מִסִּפּוֹר גּוֹ' אֲשֶׁר לֹא יִמַּד וְלֹא יִסְפֹּר שְׂאִין לַחֵם

46 גְּבוּל וּמִסִּפּוֹר (וראה באריכות במאמר על פסוק זה, והיה מספר גו' שהוא

47 הפטרת פרשת במדבר, שנאמר בשבת פרשת במדבר תשכ"ו, יצא לאור עם

48 ביאור בדרך אפשר בדבר מלכות

49 לפרשת במדבר שנה זו).

50 וְהִנֵּה, בְּפִסּוּק זֶה "מִי מִנֵּה עֵפֶר

51 יַעֲקֹב וּמִסִּפּוֹר אֵת רוֹבֵעַ יִשְׂרָאֵל" נִזְכְּרוּ

52 ב' הַדְּרָגוֹת דִּיעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל,

53 שֶׁהֵם שְׁתֵּי הַדְּרָגוֹת הַכְּלָלִיּוֹת שֶׁל עֵם

54 יִשְׂרָאֵל הַנִּקְרָאִים בְּנֵי יַעֲקֹב וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל

55 שְׂפָתָם בְּשְׁתֵּי דְרוֹגוֹת אֵלוֹ נִקְלָלִים

56 כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְרִישׁ כָּל

57 דְּרָגִין עַד סוֹף כָּל דְּרָגִין,

58 מֵרֵאשׁ (והתחלת) כל הדרגות עד סוף

59 כל הדרגות שְׁהָרֵי יַעֲקֹב הוּא

60 מְלִשׁוֹן עֲקֹב, וְכֵשֶׁם שֶׁהַעֲקֹב הוּא

61 הַחֶלֶק הַתַּחְתּוֹן בְּיִתּוֹר בְּגוֹף כֵּךְ בַּחֲינָה

62 זו היא הבחינה הנמוכה ביותר שְׂזוּהֵי

63 תַּחְתִּית הַמְּדַרְיָגוֹת שְׁבִנְשָׁמוֹת

64 יִשְׂרָאֵל כְּפִי שֶׁהֵם בְּבַחֲיִנַת

65 עֲקֹב שְׁבִרְגֵל, וְיִשְׂרָאֵל הוּא

66 אוֹתִיּוֹת לִי רֵאשׁ (כְּדֹאִיתָא

67 בְּסִפְרֵים⁶), שְׂזוּהֵי בַּחֲיִנַת

68 רֵאשׁ וּמוֹחִין שְׁבִנְשָׁמוֹת

69 יִשְׂרָאֵל, הַנְּעֻלִית מֵהַבְּחִינָה

70 הַתַּחְתּוֹנָה, בַּחֲיִנַת עֲקֹב, לֵאמֹר שִׁיעוֹר,

71 כֵּשֶׁם שֶׁהָרֵאשׁ נִעְלָה מֵהַעֲקֹב וַיֵּשׁ

72 בְּיִנְיָהֶם עֵפֶר עֲצוּם וְהַכּוֹנֵנָה לְדְרוֹגוֹת הַכִּי

73 גְּבוּהוֹת וְנֻעְלוֹת בְּעַם יִשְׂרָאֵל וְעַד

74 לְדְרָגָא שְׂאִין לְמַעְלָה הֵימְנָה

75 וְכֵל הַדְּרוֹגוֹת יָחַד, מֵהַכִּי תַחְתּוֹנָה וְעַד

76 הַכִּי עֲלִיּוֹנָה, נִכְלָלוֹת יָחַד בְּפִסּוּק זֶה,

77 "מִי מִנֵּה עֵפֶר יַעֲקֹב וּמִסִּפּוֹר אֵת רוֹבֵעַ

78 יִשְׂרָאֵל.

79 אֵף צְרִיף לְהַבִּינֵי⁵, לְאַחַר שֶׁנִּתְבָּאֵר

80 שֶׁהַפִּסּוּק כּוֹלֵל אֵת כֹּל הַדְּרוֹגוֹת בְּעַם

81 יִשְׂרָאֵל, עֲדִיין יֵשׁ מִקּוּם לְדִיִּיק מֵהוּ

82 הָעֲנִין וְהַמְשַׁמְעוֹת הַפְּנִימִית בִּכְךָ

83 שְׂגַבִּי יַעֲקֹב נֶאֱמַר הִלְשׁוֹן

84 עֵפֶר (עֵפֶר יַעֲקֹב), וְגַבִּי

85 יִשְׂרָאֵל נֶאֱמַר הִלְשׁוֹן רוֹבֵעַ

86 (רוֹבֵעַ יִשְׂרָאֵל)?

בס"ד. י"ב תמוז, ה'תשכ"ו

(הנחה בלתי מוגה)

1 מִי מִנֵּה עֵפֶר יַעֲקֹב וּמִסִּפּוֹר אֵת רוֹבֵעַ יִשְׂרָאֵל¹.

2 הִנֵּה פִּסּוּק זֶה קָאֵי בְּכָלִלוֹת הֵן עַל אוֹתוֹ

3 הַזְּמַן (זְמַן הַזֶּה) וְהֵן עַל לְעֵתִיד-לְבָא, כְּמוֹכֵן

4 מִמֵּה שְׁפָתוֹב בְּסִיּוּם הָעֲנִין, כְּעֵת יַאֲמַר לְיַעֲקֹב

5 וְלִישְׂרָאֵל מַה פֶּעַל אֵל², שְׂיֵשׁ בְּזֶה ב' פִּירוּשִׁים³,

6 הָא', לְשׁוֹן הַזֶּה. וְהַב', לְשׁוֹן עֵתִיד (עוֹד עֵתִיד

7 לְהִיּוֹת עֵת כּוּ'), וּמִזֶּה מוֹכֵן גַּם בְּנוֹגֵעַ לְמַה

8 שְׁפָתוֹב בְּהַתְּחַלַּת הָעֲנִין, מִי מִנֵּה וְגו', דְּקָאֵי הֵן

9 עַל אוֹתוֹ הַזְּמַן, וְהֵן (וּבְעֵקֶר) עַל הַזְּמַן שְׁעָלֵיו

10 נֶאֱמַר⁴ וְהִזָּה מִסִּפּוֹר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם אֲשֶׁר

11 לֹא יִמַּד וְלֹא יִסְפֹּר, שְׁבִפִּסּוּק זֶה נִזְכְּרוּ ב'

12 הָעֲנִינִים דְּמִסִּפּוֹר וְלֹא יִסְפֹּר, עַל-דֶּרֶךְ ב' הָאוֹפְנִים

13 שְׂיֵשׁ לְפָרֵשׁ בְּמַה שְׁפָתוֹב וּמִסִּפּוֹר אֵת רוֹבֵעַ

14 יִשְׂרָאֵל⁵, הָא', שְׂיֵשׁ מִסִּפּוֹר לְרוֹבֵעַ יִשְׂרָאֵל. וְהַב',

15 כְּפִירוּשׁ הַפְּתוּב, שְׂבָא בְּהַמְשָׁף לְמַה שְׁפָתוֹב

16 בְּהַתְּחַלַּת הַפְּתוּב מִי מִנֵּה גו', הֵינּוּ מִי יוֹכֵל

17 לְסִפּוֹר רוֹבֵעַ יִשְׂרָאֵל. שְׂזֵהוּ עַל-דֶּרֶךְ מַה שְׁפָתוֹב

18 וְהִזָּה מִסִּפּוֹר גּוֹ' אֲשֶׁר לֹא יִמַּד וְלֹא יִסְפֹּר. וְהִנֵּה,

19 בְּפִסּוּק זֶה נִזְכְּרוּ ב' הַדְּרָגוֹת דִּיעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל,

20 שְׂפָתָם נִכְלָלִים כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְרִישׁ כָּל דְּרָגִין

21 עַד סוֹף כָּל דְּרָגִין, שְׂהָרֵי יַעֲקֹב הוּא מְלִשׁוֹן עֲקֹב,

22 שְׂזוּהֵי תַּחְתִּית הַמְּדַרְיָגוֹת שְׁבִנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל כְּפִי

23 שֶׁהֵם בְּבַחֲיִנַת עֲקֹב שְׂבִרְגֵל, וְיִשְׂרָאֵל הוּא

24 אוֹתִיּוֹת לִי רֵאשׁ (כְּדֹאִיתָא בְּסִפְרֵים⁶), שְׂזוּהֵי

25 בַּחֲיִנַת רֵאשׁ וּמוֹחִין שְׁבִנְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְעַד

26 לְדְרָגָא שְׂאִין לְמַעְלָה הֵימְנָה. אֵף צְרִיף לְהַבִּינֵי⁵,

27 מֵהוּ הָעֲנִין שְׂגַבִּי יַעֲקֹב נֶאֱמַר הִלְשׁוֹן עֵפֶר (עֵפֶר

28 יַעֲקֹב), וְגַבִּי יִשְׂרָאֵל נֶאֱמַר הִלְשׁוֹן רוֹבֵעַ (רוֹבֵעַ

29 לְמַה שְׁפָתוֹב בְּהַתְּחַלַּת הַפְּתוּב מִי מִנֵּה גו', הֵינּוּ מִי יוֹכֵל

1) פרשתנו (בלק, כג, יו"ד. 2) שם, כג. 3) פירש"י עה"פ. 4) הושע ב, א. 5) ראה רד"ה מי מנה העת"ר (המשך תע"ב ב"ב ש"ע א.ג). 6) שער הפסוקים להאריז"ל וישלח לב, כט. סהמ"צ להצ"צ טו, ב - בשם הזהר.

ביאור בדרך אפשר

1 וגם צריך להבין, מה שעיקר הענין דשליטת המספר (מי
 2 מנה במובן של מי יכול למנות) נאמר גבי יעקב, המתייחס לדרגות
 3 הנמוכות בעם ישראל מה-שאינ-פן בישראל, עם היותו למעלה
 4 ממדרגת יעקב, למרות ש"ישראל" מתייחס לדרגות שלמעלה מ"יעקב"
 5 ולא זו בלבד אלא שמדובר על מעלה
 6 לאין שיעור בדרגמת המעלה של
 7 הראש לגבי העקב בגוף האדם
 8 שהיא מעלה גדולה, ומדובר בפער
 9 עצום, מפל-מקום נאמר בו
 10 ב"ישראל" דווקא תיבת המילה
 11 ומספר, דבר שנותן מקום גם
 12 להפירוש שיש מספר לרובע
 13 ישראל אלא שהכתוב שולל את
 14 האפשרות הזו ואומר "מי מנה... את
 15 רובע ישראל" ולמעשה שולל את
 16 המספר גם לגבי "ישראל", אבל עצם
 17 העובדה שלשליטת המספר לגבי "יעקב"
 18 ברורה ומפורשת ואילו לגבי "ישראל"
 19 יש לכך נתינת מקום, דורשת ביאור!
 20 (ב) ויוכן המענה לשאלות האמורות
 21 בהקדמם פללות הענין דעפר
 22 יעקב ורובע ישראל, שקאי
 23 שמכוון על הנשמה כפי
 24 שיוֹרֶדֶת לְמִטָּה. דְּהֵגָה, הענין
 25 דיעקב וישראל ישנו גם
 26 במשמעות רוחנית כפי שהנשמות
 27 הן למעלה, בעולמות העליונים
 28 הרוחניים קודם ירידתן למטה, קודם
 29 התלבשותן בגוף הגשמי, שגם
 30 אַז כפי שהנשמות הן בעולמות
 31 העליונים ישנו הענין דראש
 32 (ישראל) ורגל (יעקב), בכל
 33 נשמה יש בחינת "ראש" (ישראל)
 34 ובחינת רגל (יעקב) וכן יש נשמות שהן
 35 באופן כללי בחינת "ראש" ויש נשמות
 36 שהן באופן כללי בחינת "רגל" אַבְל
 37 הענין דעפר יעקב, היינו שנשמה
 38 תהיה לא רק בבחינת "יעקב" אלא גם
 39 בבחינת "עפר יעקב" שפְּזָה נְכַלָּל
 40 גם העפר הגשמי דְּעוֹלָם הַזֶּה התחתון, הרי זה שיך רק כפי
 41 שהנשמה היא לְמִטָּה בְּהִתְלַבְּשׁוֹת בגוף ואילו בעוד שהנשמה
 42 נמצאת בעולמות העליונים הרוחניים, לא יתכן לכנות אותה בשם "עפר"
 43 גשמי וחומרי.

ביאור בדרך אפשר

44 וְכִמּוֹ שֶׁמְבוּאָר כִּאֵן לְגַבֵּי "עפר" כֵּן הוּא גַם הָעֲנִיָּן דְּרֹבֵעַ יִשְׂרָאֵל,
 45 כְּפִירוֹשׁ רַש"י עַל פְּסוּק זֶה (וּמִקּוּרוֹ מִמְדַּרְשֵׁי חֲכָמֵינוּ ז"ל)⁷
 46 רְבִיעוּתֵיהֶן כו', שֶׁהַכוּוּנָה לְזֹרַע הַהוֹלְדָה שְׁזָהוּ עֲנִיָּן הוֹלְדֵת
 47 נְשָׁמוֹת חֲדָשׁוֹת עַל-יְדֵי הָעֲנִיָּן דְּפָרוּ וּרְבוּ⁸, הֲרִי זֶה דְּוָקָא
 48 פְּאֶשֶׁר הַנְּשָׁמָה יוֹרֶדֶת לְמִטָּה
 49 לְעוֹלָם הַזֶּה הַגִּשְׁמִי וּמִתְלַבְּשֵׁת
 50 בְּגוּף הַגִּשְׁמִי, שְׂאֵז נַעֲשֶׂה גִילּוּי
 51 כַח הָאֵין-סוּף פְּעֻנָן
 52 הַהוֹלְדָה⁹ כִּמְבוּאָר בְּהַרְחֵבָה בְּתוֹרַת
 53 הַחֲסִידוֹת כִּיצַד עֲנִיָּן הַהוֹלְדָה יִכּוֹל
 54 לְהִיּוֹת רַק בְּכוּחַ הָאֵין-סוּף, דְּבַר שְׂבָא
 55 לִידֵי בִיטוּי בְּעוֹבְדָה שֶׁהַבוּרָא נִתֵּן בְּכַנּוּי
 56 אַדָּם כּוֹחַ לְהוֹלִיד עַד אֵין סוּף שֶׁהֵרִי כֹל
 57 אַדָּם שְׂנוֹלֵד יִכּוֹל לְהוֹלִיד וְכך הֵלָא
 58 וְכַן בְּעִינֵי הַהוֹלְדָה יֵשׁ מְעִין יְצִירָה שֶׁל
 59 מִצִּיאוֹת חֲדָשָׁה שְׂגָם זֶה אֲפֻשְׁרֵי רַק
 60 בְּכוּחַ הָאֵין-סוּף, שֶׁהַבוּרָא נִתֵּן בְּאָדָם
 61 לְעִינֵי זֶה. וְהֲרִי פְּלָלוֹת עֲנִיָּן
 62 יְרִידַת הַנְּשָׁמָה לְמִטָּה אֵינּוּ
 63 בְּשִׁבִיל לְצוּרֵךְ תּוֹעֵלַת עֲצָמָה,
 64 כְּמוֹכָא בְּתַנְיָא¹⁰ מֵה שְׂכַתּוּב
 65 בְּעֵץ חַיִּים¹¹ שֶׁהַנְּשָׁמָה
 66 עֲצָמָה אֵינָה צְרִיכָה תִּיקוּן
 67 פְּלָל, וּלְפָנֵי הִירִידָה לְמִטָּה לֹא הִיא
 68 חֲסֵר בַּה דְּבַר וִירִידָתָה לְמִטָּה
 69 הִיא בְּשִׁבִיל עֲבוּדַת
 70 הַבִּירוּרִים, כְּדִי לְבוֹא בְּמַנְעַ עַם
 71 עִינֵי הָעוֹלָם הַגִּשְׁמִי, לְבִרוּר וְהַפְרִיד
 72 אֶת הַטּוֹב מֵהָרַע וְלַהֲעֵלוֹת אֶת גִּשְׁמִיּוֹת
 73 הָעוֹלָם לְקִדּוּשָׁה שְׂיֵשׁ בְּזָה בְּעִבּוּדַת
 74 הַבִּירוּרִים כְּמוֹשֵׁג כְּלָלִי כְּמָה
 75 פְּרָטִים (פְּדֻלְקָמֵן), וְכָלְלוֹת
 76 הָעֲנִיָּן הוּא שְׂצָרִיךְ לְבַרֵּר דְּבַר
 77 שְׂיֵשׁ בּוֹ תַעֲרוּבוֹת כּו', כִּשֶׁם
 78 שְׂבַגְשִׁמִּיּוֹת 'בִּירוּר' הוּא הַפְרָדָה בֵּין
 79 כְּמָה דְּבוּרִים מְעוּרְבִים, כֵּךְ בְּעִבּוּדַת
 80 הַבִּירוּרִים הָאָדָם הַעוֹסֵק בְּעִינֵי
 81 הָעוֹלָם וְכֹא בְּמַנְעַ עִם הַדְּבוּרִים
 82 הַגִּשְׁמִיִּים לְשֵׁם שְׂמִים וְעַל פִּי הַתּוֹרָה
 83 מְפָרִיד אֶת הַטּוֹב הַרוּחָנִי (נִיצוּצוֹת הַקִּדּוּשָׁה שֶׁנִּמְצָאִים בְּתוֹךְ הַגִּשְׁמִיּוֹת) מֵהָרַע
 84 הַרוּחָנִי וְעַל-יְדֵי הַבִּירוּרֵי שֶׁל הַטּוֹב מֵהָרַע מְזַכְּכִים וּמַעֲלִים
 85 אוֹתוֹ לְמִקּוּרוֹ וְשָׂרְשׁוֹ הַרוּחָנִי הַעֲלִיּוֹן, שְׁזוּהֵי עֹבְדָה זֹו שֶׁל 'עֲבוּדַת
 86 הַבִּירוּרִים' תְּכַלִּית הַמַּטְרָה שֶׁל יְרִידַת הַנְּשָׁמָה לְמִטָּה.

(7 נדה, לא, א. 8) בראשית א, כח. (9) לקו"ת שה"ש לט, ד ואילך. ובכ"מ. (10) פל"ז (מת, ב). (11) שער כו (שער הצלם) ספ"א.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 (ג) וּבָזָה יוֹכֵן גַּם מֵה שִׁפְתוֹב (בְּתֵהִלִּים מִזְמוֹר פז"ג) אוֹהֵב
 2 ה' שְׁעָרֵי צִיּוֹן מִכָּל מִשְׁפָּנוֹת יַעֲקֹב, וְאֵיתָא עַל פִּסְוֹק זֶה
 3 בַּגְּמָרָא¹³, אוֹהֵב ה' שְׁעָרִים הַמְצוּיָנִים בְּהִלְכָה יוֹתֵר מִבְּתֵי
 4 כְּנִסְיֹת וּמִבְּתֵי מְדֻרְשׁוֹת, וְהִינּוּ שְׂאֵף שְׂגָדְלָה מַעֲלַת בְּתֵי
 5 כְּנִסְיֹת - עֲנִין הַתְּפִלָּה, וּבְתֵי
 6 מְדֻרְשׁוֹת - עֲנִין הַתּוֹרָה, וּמוֹבן
 7 שְׁגַם אוֹתָם ה' אוֹהֵב מִכָּל־מְקוֹם
 8 הָעֲנִין דְּשְׁעָרִים הַמְצוּיָנִים
 9 בְּהִלְכָה דְּוִיקָא הוּא נַעֲלָה עוֹד
 10 יוֹתֵר וְלֹכֵן אוֹתוֹ ה' אוֹהֵב בְּמִיּוּד.
 11 וְלִכְאוּרָה צְרִיף לְהִבִּין, מֵהִי
 12 מַעֲלַת שְׁעָרִים הַמְצוּיָנִים
 13 בְּהִלְכָה (לֹא רַק לְגַבֵּי בְּתֵי
 14 כְּנִסְיֹת, שְׂהוּא עֲנִין הַתְּפִלָּה,
 15 אֱלָא) גַּם לְגַבֵּי בְּתֵי מְדֻרְשׁוֹת,
 16 שְׂהוּא עֲנִין הַתּוֹרָה וְהִי גַם
 17 הַהִלְכָה הִיא חֵלֶק מִהַתּוֹרָה וּמֵה הִיתְרוֹן
 18 הַמִּיּוּד שֶׁל הַהִלְכָה לְגַבֵּי שְׂאֵר חֵלְקֵי
 19 הַתּוֹרָה?
 20 אִף הָעֲנִין יוֹכֵן עַל־פִּי הַמְּבַאֵר
 21 בְּאַגְרַת הַקְּדָשׁ¹⁴ שֶׁבִּסְפֵר הַנִּימָא
 22 לְרַבְנֵי הוֹקֵן גּוֹדֵל מַעֲלַת בְּרוּר
 23 הִלְכָה פְּסוּקָה, הַסֵּקֶת מִסְּקֵנָה
 24 בְּרוּרָה הִלְכָה לַמַּעֲשֵׂה מִתּוֹךְ סוּגִיָּה
 25 מוֹרַכְכָּת, מִתּוֹךְ מִטְרָה לְבָרֵךְ הַמּוֹתֵר
 26 וְהַטְּהוֹר מֵהַאֲסוּר וְהַטְּמֵא,
 27 שְׁכֵן רַק לֵאחֵר בִּירוּר הַהִלְכָה לַמַּעֲשֵׂה
 28 וְהַקְּבִיעָה מֵה מוֹתֵר וּמֵה אֲסוּר מֵה טְהוֹר
 29 וּמֵה טְמֵא, נִיתֵן לַעֲסוֹק בְּעִבּוּדֵת
 30 הַבִּירוּרִים לֵאחֵר שִׂדּוּע הָאֵם מֵאֲכֹל
 31 מִסּוּיִים, לַמְשֵׁל, מוֹתֵר בִּאֲכִילָה, אוֹי
 32 אֲפִשֵׁר לֵאכּוֹל וּלְכַרֵּר אוֹתוֹ, וְהִינּוּ לֹא
 33 רַק לִימּוּד הַשְּׂקָלָא־וְטְרִיא
 34 (אַרְמִית, מִילּוּלִית: שְׂקָלָא - לַמְדוּר אֵת
 35 מִשְׁקָלָם שֶׁל הַדְּבָרִים, טְרִיא - לְזוּרוֹק,
 36 לַהֲשִׁילֵךְ. וְהַמְשַׁמְעוֹת הִיא) מִשָּׂא וּמִתֵּן
 37 וְדִין שְׂבִתּוֹרָה, וְעַד לְדִין
 38 וְהִלְכָה בְּאוֹפֵן שְׂאֵלוֹ וְאֵלוֹ
 39 דְּבָרֵי אֱלֹקִים חַיִּים¹⁵, חֲכִמֵּינוּ ז"ל אִמְרוּ שְׁגַם כֹּאשֶׁר קִיַּמְתָּ מַחְלוּקֵת
 40 הַלְכִיתִּי בֵּין שְׁתֵּי דְעוֹת (בְּעִיָּקֵן בֵּין תְּנַאִים וְאַמּוּרַאִים), הִרִי לְמִרוֹת שֶׁהַהִלְכָה

12) פסוק ב. - הקאפיטל המתאים למספר שנותיו של בעל השמחה והגאולה החל מ"ב תמוז השתא (ראה סה"מ י"א ניסן ח"א ע' 1 ואילך). וראה גם לקמן פ"ה. 13) ברכות ה, א. 14) סכ"ו (קמד, ב). 15) עירובין יג, ב.

מי מנה עפר יעקב

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 (ד) וְהָיָה בְּעֵינֵי הַבִּירוּרִים שהובא לעיל באופן כללי יֵשׁ בפרטיות
2 יותר כַּמָּה אֲפֻנִים, וּבְכִלְלוֹת הַם האופנים השונים בעניין הבירור הֵם
3 כ' הָאֲפֻנִים שֶׁנִּקְרְאוּ בְּלִשׁוֹן הַקְּבֵלָה בְּשֵׁם בִּירוּר ד' אֵוֹר
4 חוֹזֵר וּבִירוּר ד' אֵוֹר יִשְׂרָאֵל¹⁶, מבואר בקבלה וחסידות שהאור האלוקי
5 העליון בא ופועל בעולם בשני אופנים:
6 'אור ישר' הבא מלמעלה למטה בצורה
7 הדרגתית ו'אור חוזר' שבא מלמטה,
8 מתוך העולמות והנבראים, ועולה
9 למעלה (לאחר שהודות לעבודת האדם
10 העולמות והנבראים התעלו ואינם
11 מסתיימים כל כך על האור האלוקי)
12 ובעוד שב'אור ישר' יש מעלה כי הוא
13 בא ממקור עליון יותר, ביאור חוזר' יש
14 מעלה בכך שהוא בא מתוך העולמות
15 והנבראים התחתונים ויש בו עוצמה
16 גדולה יותר (כמשל דבר הנתקל בקיר
17 וחוזר בעוצמה) וּבְלִשׁוֹן
18 הַחֲסִידוֹת, בִּירוּר מְלֻמָּטָה
19 לְמַעְלָה וּבִירוּר מְלֻמָּעָה
20 לְמַטָּה בעבודת הבירורים בה מדובר
21 כאן במאמר, משמעות הדברים היא
22 ש'אור ישר' הוא בירור בדרך של
23 מלמעלה למטה ו'אור חוזר' הוא בירור
24 בדרך של מלמטה למעלה. וּכְדִוּעַ
25 הַמְּשָׁל עַל זֶה מִמְצָרָךְ
26 לְכֶסֶף¹⁷, מתהליך הזיקוק של מתכת
27 הכסף שֵׁשׁ ב' אֲפֻנִים בְּצִרוּף
28 זיקוק וניקוי הַכֶּסֶף הַמְּעוֹרָב
29 בְּסִיגִים וּפְסוּלֵת¹⁸ וכדי ליהנות
30 ממנו כראוי יש לנקות אותו ולהפוך
31 אותו לכסף צורף. אֲוֶפֶן הָא' צורה
32 אחת של ניקוי וזיקוק כסף הוא בדרך
33 מְלֻמָּטָה לְמַעְלָה, וְהֵינּוּ
34 שְׁבִהִיתוּף הָרֵאשׁוֹן בפעם
35 הראשונה שבה מתיכים את הכסף
36 בחום והופכים אותו לנזול מוֹצִיאִים
37 אֶת הַסִּיגִים הַקְּשִׁים בִּירוּר
38 וְהַפְּסוּלֵת הַכִּי גִסָּה, שְׂאִין בַּה
39 שלא מעורב בתוכה חֲלָקֵי כֶּסֶף כָּלָל, וְאֵז לאחר ההתכה הראשונה

ובירור של הפסולת הגסה וּשְׂאֵר הַכֶּסֶף נָקִי יוֹתֵר מִכֶּמּוֹ שְׁהִיָּה
קוֹדֵם, לפני ההתכה והניקוי, אֲכָל עֲדִין יֵשׁ בתוך הכסף עוֹד סִיגִים
וּפְסוּלֵת שטרם יצאו ממנו, וְאַחֲרֵיכֵן מֵהִתְּף אוֹתוֹ עוֹד פְּעַם,
וּמוֹצִיא מִמֶּנּוּ עוֹד סִיגִים שְׂאִינִם גִּסִּים כְּמִקּוֹדֵם, אֲכָל הֵם
עֲדִין פְּסוּלֵת, וְאֵז נַעֲשֶׂה
הַכֶּסֶף נָקִי יוֹתֵר. וְכֵן הוֹלֵךְ
וּמְבַרֵר כַּמָּה פְּעָמִים בְּבִירוּר
אַחַר בִּירוּר, מלמטה למעלה, היינו
שההתחלה היא בפסולת הגסה,
וההמשך בעדינה יותר וכך הלאה עַד
שֶׁנִּשְׁאָר כֶּסֶף נָקִי לְגַמְרֵי טהור
לחלוטין מְכָל סִיג וּפְסוּלֵת.
וְאֲוֶפֶן הַב' הדרך השנייה בניקוי
כסף הוא מְלֻמָּעָה לְמַטָּה,
וְהֵינּוּ שְׁבִהִיתוּף הָרֵאשׁוֹן
מוֹצִיא מתוך התערובת של הכסף
עם הפסולת אֶת הַכֶּסֶף הַנָּקִי
בִּירוּר לֹא תַעֲרֹבוֹת פְּסוּלֵת
כָּלָל, וְאֵז נִשְׁאָר בתערובת כֶּסֶף
שֶׁמְעוֹרָב בוֹ סִיגִים וּפְסוּלֵת,
אֲכָל אֵין בוֹ הָעִילוּי המעלה
והיתרון שֶׁהִיָּה מְקוֹדֵם שְׁהִיָּה
מְעוֹרָב בוֹ גַם הַכֶּסֶף הַיּוֹתֵר
נָקִי. וְאַחֲרֵיכֵן המברר יורד
מהעיסוק בכסף הטהור למטה יותר,
והוא מוֹסִיף וּמְבַרֵר מִמָּה
שֶׁנִּשְׁאָר וּמוֹצִיא עוֹד כֶּסֶף
נָקִי, אֵף שְׂאִינֵי נָקִי כֶּמּוֹ
הַכֶּסֶף הַקּוֹדֵם. וכך הוא ממשיך
ויורד מלמעלה למטה מדרגה לדרגה
וְגַם לְאַחֲרֵי־זֶה לאחר הבירור
הנוסף נִשְׁאָר עֲדִין בְּפְסוּלֵת
חֲלָקִים שֶׁל כֶּסֶף, שגם אותם
אפשר וצריך לברר וְאֵז מוֹסִיף
וּמְבַרֵר גם אותם כו', עַד
שְׁבִהִיתוּף הָאֲחֵרוֹן יוֹצֵא כָּל
הַכֶּסֶף שְׁהִיָּה בְּפְסוּלֵת, וְעַד
שֶׁנִּשְׁאָר רַק סִיגִים וּפְסוּלֵת
בְּלִבָּד לאחר שכל ה'מעלה' התברר ונותר רק התחתון ביותר.

16 בהבא לקמן - ראה ד"ה וידבר גו' זאת חוקת התורה (המשך תער"ב שם ע' אימה ואילך). וראה ד"ה לא הביט די"ב תמוז תשכ"א (סה"מ תשכ"א ע' ריט ואילך) ד"ה מי מנה די"ב תמוז תשכ"ה פ"ו ואילך (סה"מ תשכ"ה ע' שכו ואילך).
17 לשון הכתוב - משלי יז, ג. כז, כא. 18) ראה גם המשך תרס"ו ע' שצה ואילך. סה"מ תרצ"א ס"ע שלב ואילך. וש"נ

ביאור בדרך אפשר

1 וְהִדּוּגְמָא לְזָה הַמְקַבֵּל הַנִּמְשָׁל מִכֶּן בְּעִבּוּדַת הָאָדָם, דְּהִנְהָ יֵשׁ
2 אוֹפֵן הָעֵבֹדָה שֶׁל עֲבוּדַת הַבִּיּוּרִים בְּאוֹפֵן ד'אֹר חוּזְר', מְלֻמְטָה
3 לְמַעְלָה, הֵינּוּ שֶׁהִתְחַלְהָ הִיא מֵהַחֶלֶק הַתַּחְתּוֹן, הַמְטָה, שֶׁל הַדָּבָר הַמְתַּבָּר
4 שֶׁתְּחַלֶּה מְסִירִים אֶת הַפְּסוּלֹת הַגְּסָה, וְהָאָדָם מְסִיר מַעֲצָמוֹ אֶת
5 הַחוּמְרֵי־הַגְּסָה בְּיֹתֵר שְׁזוּהֵי
6 הַתְּחַלֵּת עֲבוּדַת הָאָדָם בְּקוּמוֹ
7 מִשְׁנֵתוֹ בְּאֻמְרַת מוֹדָה אֲנִי
8 לְפָנֶיךָ מְלֶךְ חַי וְקַיִם שֶׁהַחֲזוּרָה
9 בִּי נִשְׁמָתִי, שְׁנַעֲשֶׂה רַק הַעֲנֵן
10 דְּהַחֲזוּרָה בִּי נִשְׁמָתִי, אֲבָל
11 הַנְּשָׁמָה הִיא רַק בְּאֶפְרוֹ¹⁹,
12 כְּלוּמַר, הַנִּשְׁמָה אֲכֵן חוּרָה אֵלָיו וְלֹכֵן
13 הוּא הַתְּעוּרָר מִשְׁנֵתוֹ אֲבָל בְּשֶׁלֶב
14 הָרֵאשׁוֹנִי הוּא הַנִּשְׁמָה הִיא רַק בְּאֶפְרוֹ
15 וְעֵדִיין אֵינָה מְאִירָה בְּכָל כּוּחוֹת הַנֶּפֶשׁ
16 וּבְכָל חֲלָקֵי הַגּוּף וְהֵינּוּ שְׁזוּהֵי רַק
17 מָה שְׁנִיֵּצָא מֵהַמַּעֲמָד וּמִצָּב
18 שֶׁל שִׁינָה שֶׁהִיא אֶחָד
19 מִשְׁשֵׁים בְּמִיתָה²⁰, כְּדַבְּרֵי
20 חֲכָמֵינוּ ז"ל שְׁבוּמֵן הַשִּׁינָה, הַנִּשְׁמָה
21 מִסְתַּלֶּקֶת מֵהַגּוּף וְעוֹלָה לְמַעְלָה (לְקַבֵּל
22 חַיִּית מַחְדוּשֶׁת) אֲלֵא שֶׁרַק חֲלָק
23 מֵהַנִּשְׁמָה מִסְתַּלֶּק בַּעַת הַשִּׁינָה, וְלֹכֵן
24 הָאָדָם חַי וְכָלֵל זֹאת הַשִּׁינָה נַחֲשֶׁבֶת
25 כְּאֶחָד חֲלָקֵי שִׁישִׁים מִמִּיתָה שְׁאֵז
26 בַּעַת הַשִּׁינָה כְּאֶשֶׁר רַק אֹר מוֹעֵט
27 מֵהַנִּשְׁמָה מְאִיר בְּגוּף הוּא
28 הַתְּגַבְּרוּת הַחֲמִירֵי־בְּיֹתֵר²¹,
29 וּבְקוּמוֹ מִשְׁנֵתוֹ וְהַנִּשְׁמָה חוּרָה
30 לְהֵאִיר בּוֹ נִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ הַפְּסוּלֹת
31 הַיֹּתֵר גְּסָה. אֲבָל עֵדִיין מְעוֹרָב
32 בּוֹ פְּסוּלֹת שִׁישׁ לְהַסִּיר וְלְהַפְרִיד
33 אוֹתָהּ, וְגַם זֹו פְּסוּלֹת עַד כְּדֵי כָּךְ
34 שְׁאֵפִילוּ אֵינּוּ יֹכֵל לְהַזְכִּיר
35 כְּדִיבּוֹר שְׁמוֹת הַקְּדוּשִׁים (עַד
36 שִׁיטוּל יֵדֵיו כְּדֵי לְהַסִּיר מֵהֶם אֶת רוּחַ
37 הַטּוּמְאָה שֶׁנִּרְבָּקָה בּוֹ בְּלִילָה) וְלֹכֵן אֵין
38 ב"מֹדָה אֲנִי" הַזְכָּרָה שֶׁם שָׁמִים.
39 וְאַחֲרֵי־כֵן מִתְחַלֵּל לְהַתְּבַרֵּר יוֹתֵר, וְאוֹמֵר בְּרִכּוֹת הַשַּׁחַר, שְׁיֵשׁ
40 בְּהֶם י"ח בְּרִכּוֹת כְּנֶגְדֵי י"ח בְּרִכּוֹת שֶׁבְּתַפְּלַת שְׁמוֹנָה
41 עֶשְׂרֵה²², שֶׁהִיא הַתְּפִילָה הַחֹשֶׁבֶת בְּיֹתֵר וְזוֹ הוֹכַחָה גַם לְחִשְׁבּוֹת בְּרִכּוֹת
42 הַשַּׁחַר וְכֵן הוֹלֵךְ וּמִתְקַדֵּם מִדְּרָגָה לְדְרָגָה בְּעִבּוּדַת הַבִּיּוּרִים' הַפְּרִטִית שֶׁלוֹ
43 וְעַד שֶׁמוֹכַךְ וּמַעֲדָן אֶת עַצְמוֹ בְּמִידָה כּוֹז שְׁיֹכֵל לְהַגִּיעַ כְּכֹר לְדְרָגָה

ביאור בדרך אפשר

44 דְּהוֹדוּ לְהוֹי', וְהוֹלֵךְ וּמְפֹרֵט שֶׁהַדְּרָגָה שֶׁבָּה נִמְצָא הָאָדָם בְּאֻמְרַת "הוֹדוּ"
45 אֲכֵן עֵדִיין אֵינָה דְרָגָה נְעִלִית מְאֹד וּבְכָל זֹאת מְדוּבָר בְּעִלְיָה וְהַתְּקַדְמוֹת לְגַבֵּי
46 הַרְגֵעַ שֶׁבּוֹ נִיעוּר מִשְׁנֵתוֹ וְהֵינּוּ שֶׁהֵן אֲמַת שְׁנִמְצָא בְּמַעֲמָד וּמִצָּב
47 שֶׁל הוֹדָאָה בְּלָבָד, "הוֹדוּ" מִלְשׁוֹן הוֹדָאָה כְּמוֹ בְּמַחְלֻקַת בְּהַלְכָה בֵּין
48 שְׁנֵי חֲכָמִים שֶׁאֶחָד מֵהֶם מַחְלִיט
49 לְהוֹדוֹת לְדַבְּרֵי חֲבֵרוֹ וְלִהְסִיב אִתּוֹ
50 וְהֵינּוּ שְׁמָה שְׁמָקִים רְצוֹן
51 הַקָּב"ה כְּפּוֹעַל וְלִמְעַשֶׂה הוּא עוֹבֵד
52 אֶת ה' אֵין זֶה בְּאוֹפֵן שְׁמַבִּין
53 זֹאת בְּהַבְנָה וְהַשְׁגָּה, וְלֹא
54 בְּאוֹפֵן שְׁיֵשׁ לוֹ הַרְגֵשׁ בְּזָה,
55 כְּאֶשֶׁר הָאָדָם מְגִיעַ לְהַבְנָה וְהַשְׁגָּה
56 בְּאַלְוֹקוֹת אוֹ לְרַגֵּשׁ הַלֵּב לְעַנְיֵין
57 אֲלוֹקוֹת הַרִי זֶה מוֹרָה עַל הוֹדָהוֹת
58 פְּנִימִית עֲמוּקָה וְאֵילוֹ עֲבוּדַת ה' בְּדֶרֶךְ
59 "הוֹדָה" פִּירוּשָׁה שֶׁהָאָדָם לֹא הִגִּיעַ
60 לְהַבְנָה וְהַשְׁגָּה וְלְרַגֵּשׁ בְּעַנְיֵין אֲלוֹקוֹת
61 הוּא עוֹבֵד אֶת ה' לִלְאָ הוֹדָהוֹת פְּנִימִית
62 כִּי אִם בְּאוֹפֵן שֶׁל הוֹדָאָה
63 בְּלָבָד, שְׁמוֹדָה שֶׁהַצֵּדֵק הוּא
64 עִם ה', וְלֹכֵן לְמַעֲשֶׂה הוּא חַי
65 וּמִתְנַהֵג עַל פִּי רְצוֹן ה' אֲבָל אֶף-
66 עַל-פִּי־כֵן לְמִרוֹת שְׁמַצַּד אֶחָד
67 הַעוֹבֵד אֶת ה' בְּדֶרֶךְ הוֹדָה נִמְצָא
68 בְּמַצַּב נְחוּת, בְּכָל זֹאת הַרִי הוּא
69 בְּמַעֲמָד וּמִצָּב שֶׁל הוֹדָאָה
70 לְהוֹי', וְשִׁיף לְאֻמְרַת שְׁמוֹת
71 הַקְּדוּשִׁים כּוֹי' זֶה מַצַּב נְעִלָה
72 בְּהַרְבֵּה לְעוֹמַת הַמַּצַּב בּוֹ הִיא מִיד
73 כְּשֶׁהַתְּעוּרָר כְּאֶשֶׁר עֵדִיין הִיא קְרוֹב
74 לְמַצַּב שֶׁל שִׁינָה וְאֵפִילוֹ לֹא הִגִּיעַ
75 לְאֻמְרַת "הוֹדוּ לַה'" כִּי עֵדִיין לֹא הִיא
76 יֹכֵל לֹמַר אֶת שְׁמוֹתֵינוּ הַקְּדוּשִׁים שֶׁל
77 הַקְּדוּשִׁים-בִּירוּן-הוּא.
78 וְאַחֲרֵי־כֵן בְּהַמְשַׁךְ הַתְּפִילָה
79 מִתְּעַלָּה הָאָדָם עוֹד יוֹתֵר, שְׁלֹא
80 לְהַסְתַּפֵּק בְּהוֹדָאָה דְּהוֹדוּ
81 לְהוֹי' בְּלָבָד, שֶׁזֶהוּ מַצַּב כּוֹי' יִתְכַן
82 שֶׁהָאָדָם נִשְׂאָר בְּחוּמְרֵי־רוּךְ לְגַבֵּי קִיּוֹם תּוֹרָה וּמַצּוֹת כְּפּוֹעַל מוֹדָה שֶׁהַצֵּדֵק
83 עִם ה' וְצִרְיָךְ לְעֵשׂוֹת אֶת רְצוֹנִי, וְהַשְׁלֵב הַבָּא ב'בִּיּוּר' וְיוֹכֵחַן הָאִישִׁי הוּא לֹא
84 לְהַסְתַּפֵּק בְּכֵן אֲלֵא גַם לְהַתְּעַסֵּק בְּבִירוֹ הַפְּסוּלֹת, לְהַסִּיר אֶת
85 הַגְּסָוֹת וְהַחֲמִירֵי־שֶׁל הַגּוּף וְנִפְשׁ הַבְּהִמִּית, וְלְהַפּוֹךְ אֵפִילוֹ
86 אוֹתָם לְזוּכִים וּמַעוּדִים יוֹתֵר שְׁזוּהֵי עַל-יְדֵי עֲבוּדַת הָאָדָם הַנִּפְשִׁית וְהַרוּחָנִית

(19) ישע"י ב, כב. ברכות יד, א. וראה לקו"ת פינחס עט, ד. אוה"ת בראשית (כרך 1) תתרכ, א ואילך. וראה גם המשך תערי"ב שם ע' תתד. (20) ברכות נז, ב. (21) ראה גם המשך תערי"ב שם ס"ע תשלז. (22) אוה"ת בלק ע' א"ב. שער הכולל

מי מנה עפר יעקב

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 בהמשך התפילה, באמירת פסוקי דזמרה, שענינם הוא לומר
2 עריצים²³, לפי פשוטו הכתוב אומר שה' יכניע את גאוותם של הזרים
3 ויכתיב ויכניע (לשון זמירה והיתוך) את העריצים החזקים ולפי הפירוש
4 הפנימי יש כאן רמז לתוכן העבודה הרוחנית הנדרשת מהאדם באמירת פסוקי
5 דזמרה והינו שעל-ידי
6 ההתבוננות בגדולת ה'
7 בבריאת והתהווה העולמות,
8 המתוארת בהרחבה בפסוקי דזמרה
9 הרי הוא מסיר את הקוצים
10 והחוחים המסתירים
11 ומעלימים על אור הנשמה,
12 ומפריד את הסיגים והפסולת
13 המעורבים בנפשו ומוציא אותם
14 מגבולו, ועל-ידי-זה נשאר
15 נקי יותר.
16 אָמַנְם, כָּל זֶה כֵּל הַתְּהַלִּיךְ שֶׁל
17 ניקוי וזיכוי הנפש על ידי הרחקת הרע
18 אינו אלא חקיקה מבחנין,
19 כמשל יצירת כלי מחומר מוצק כמו עץ
20 ואבן שכדי לקבל את הצורה הרצויה
21 צריך תחילה לחקוק את צורתו ותבניתו
22 מבחנין ואחר-כך לאחר בירור הרע
23 בפסוקי דזמרה ישנו הענין העבודה
24 הרוחנית דברכות קריאת-שמע
25 וקריאת-שמע, שעל-ידם
26 נעשית החקיקה מבפנים²⁴
27 שהיא שלב מתקדם יותר בניקוי ועידון
28 הנפש, והינו על-ידי
29 ההתבוננות בשירת
30 המלאכים, עליה מדובר בברכות
31 קריאת שמע ובאופן שמזכירים
32 לנפש הבהמית שזהו המלאכים
33 העליונים כדוגמת 'פני אריה' רפי
34 שור' שבמרכבה העליונה הם שרשו
35 ומקורו כו', של הנפש הבהמית
36 שעל-ידי-זה פועלים ביטול
37 פנימי בנפש הבהמית, כי
38 הישות והגאוה נובעות מהעלם והסתר
39 של השורש והמקור, אבל כאשר מעוררים ומזכירים לנפש הבהמית ששורשה
40 הוא בקדושה עליונה, הדבר גורם לה ביטול שלבן מאחר שבברכות קריאת
41 שמע ובקריאת שמע מבטלים את הישות של הנפש הבהמית ומזככים גם
42 אותה יוכל להיות ואהבת גו' בכל לבבך²⁵, כדרשת חכמינו ז"ל

שהכתוב אומר "בכל לבבך" ולא "בכל ליבך" להורות שאהבת ה' צריכה
להיות בשני יצריף²⁶ כי האדם צריך לבוא לידי אהבת ה' לא רק בנפש
האלוקית וביצר הטוב אלא גם בנפש הבהמית וביצר הרע.
ואחר-כך בשלב עוד יותר נעלה בתהליך ה'בירור', מגיע האדם
לתכלית ושלימות ה'בירור',
שלא נשאר בנפשו פסולת
וחמריית כלל, שזהו ענין
דשמונה עשרה, כאשר האדם
נמצא בביטול מוחלט לאלוקות והוא
עומד פעבדא קמי מריה²⁷,
כעבר לפני אדונו שזהו מצב של
תכלית הבטול, וכמו העבד
שאינו מציאות לעצמו כלל,
ואין לו רצונות משלו אלא כל
מציאותו היא מציאות
האדון²⁸ וכל רצונו וכל מגמתו היא
לעשות את רצון אדונו אליו הוא בטל
בביטול מוחלט וזהו ה'בירור' בדרך
מלמטה למעלה, כאשר ההתחלה היא
בירור החומריות הגסה והתכלית היא
באהבת ה' בשני יצריך ובביטול
מוחלט לאלוקות.
אך יש גם אופן העבודה
ב'עבודת הביורים' הרוחנית ד'אור
ישר', בדרך שבה האור האלוקי
מאיר מדרגה לדרגה מלמעלה
למטה, והינו אצל מי
שנשמתו היא במדרגה
עליונה יותר, ביחס לנשמות
רגילות וגם גופו למרות היותו גוף
גשמי הוא באופן שמתחילת
בריאתו מטבעו אינו בטבע
חמרי וגס, ואין לו נטיה להתלהב
בתאוות אלא הוא מצוינן
בטבעו וכו', ויש לו אפי קר ולא
מתלהב, כך שמתבעו הוא לא מלא
תאוות חזקות ואם-כן לא מבעי
אין צריך לומר מצד אור הנשמה
כפי שאינה קשורה בגוף, שהיא למעלה מהנשמה כפי שהיא
מלובשת בגוף ומצד הנשמה שלמעלה מהגוף, בוודאי שהגוף לא מסתיר
שהרי איננה מלובשת בו אלא אפילו כפי שהנשמה קשורה עם
הגוף ומלובשת בו, עדיין הרי זה באופן שהנשמה מושלת

פ"א סי"א. 23) ע"פ ישעי' כה, ה. ראה לקו"ת בחוקתי מזו, ד. 24) ראה לקו"ת שם. המשך תער"ב שם ע' תתו ואילך.
25) ואתחנן ו, ה. 26) משנה ברכות נד, א. ספרי ופרש"י עה"פ. 27) ראה שבת י, א. 28) ראה תו"ח ויקהל שצו, ד. המשך
תרס"ו ע' שכו. סה"מ תרצ"ו ע' 309.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 וְשׁוֹלְטֵת עַל הַגּוֹף, וְאֵין הַגּוֹף מִסְתִּיר וּמַעְלִים עֲלֶיהָ כֹּל כֶּף
- 2 אלא רק מעט, כי מדובר באדם שנמצא בדרגה רוחנית גבוהה וְלִכְּפֵן
- 3 מלכתחילה אינו זקוק לכפייית הרצון והטבע פְּדִי שְׁלֵא לְהִיּוֹת
- 4 שְׂיִיף לְגִסּוֹת וְחֻמְרֵיּוֹת, לְהִיּוֹתוֹ מַעֲצָם מֵהוֹתוֹ מוֹפְשֵׁט וְרוּחוֹ
- 5 מַעֲנִינִים שֶׁל גִּסּוֹת וְחֻמְרֵיּוֹת,
- 6 שֶׁהֵם מוֹפְרָכִים אֲצֵלוֹ לְגַמְרִי,
- 7 וְכֹל מְצִיאֹתוֹ אֵינָה אֵלָא
- 8 בְּעִנְיַי תּוֹרָה וּמִצּוֹת, כִּךְ שֶׁאִינוּ
- 9 זקוק כלל להתעסק עם בירור הרברים
- 10 הַנְּחוּתִים הַלְלוּ וְעוֹבְדוֹתָהּ הִיא מִלְמַעְלָה,
- 11 בַּהֲתַעֲסָקוֹת בְּעִנְיָנִים נְעִלִים.
- 12 וְדוּגְמָתוֹ שֶׁל אֹפֶן הַבִּירוּר הוּא,
- 13 בְּדֶרֶךְ מִלְמַעְלָה לְמַטָּה, בְּכִלְלוֹת חַיִּי
- 14 הָאָדָם, שֶׁפֶּאֶשֶׁר מִתְחִילָה
- 15 עֲבוֹדָתוֹ הַרוּחָנִית כִּיהוּדֵי הָעוֹבֵד אֵת
- 16 ה' בְּהִיּוֹתוֹ בֶּן י"ג שָׁנָה, עִם
- 17 הַגִּיעוּת לְגִיל בְּרִמְצוּוֹה, הֵנָּה
- 18 בַּתְּקוּפָה זֶה עֵיקַר הַתַּעֲסָקוֹתוֹ
- 19 הֵיא בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא
- 20 נִמְצָא בֵּין הַזְּמַן דְּבֵן עֶשֶׂר
- 21 שָׁנִים לְמִשְׁנָה לְזְמַן דְּבֵן
- 22 חֲמִשָּׁ-עֶשְׂרֵה לְגַמְרָא, הַגִּיל שֶׁבו
- 23 עֵיקַר עֵיסוּקוֹ הוּא בְּתוֹרָה, מִשְׁנֵה
- 24 וּגְמָרָא, וְעַד שְׂיִגִיעַ לְבֶן עֶשְׂרִים
- 25 לְרִדּוֹף²⁹ אַחֲרֵי הַפְּרִנְסָה, וַיְהִי עוֹסֵק
- 26 בְּעִנְיַי הָעוֹלָם, הִרִי הוּא
- 27 מִתַּעֲסֵק רַק בְּעִנְיַי תּוֹרָה,
- 28 וְהַעֲסוּק בְּתוֹרָה עֲצוּמוֹ הוּא וּבְאֹפֶן
- 29 שֶׁל לִימּוּד הַמְּבִיא לִידֵי
- 30 מַעֲשָׂה³⁰, כַּמֵּאֵר חֲכָמֵינוּ ז"ל
- 31 "גְּדוֹל תְּלִמּוּד שֶׁמְבִיא לִידֵי מַעֲשָׂה"
- 32 וְהַלִּימּוּד הוּא בְּאֹפֶן כּוֹחַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ
- 33 תּוֹצְאוֹת בְּמַעֲשֵׂה בְּעִנְיַי מִצּוֹת,
- 34 וְהַנְּהַגָּה זֶה שֶׁל הָאָדָם בִּימֵי נְעוּרָיו
- 35 חָלַל מְגִיל בְּרִמְצוּוֹה שֶׁל עֵיסוּק בְּתוֹרָה
- 36 וּמִצּוֹת בְּלִבְד לֵאל הַתַּעֲסָקוֹת בְּעִנְיַי
- 37 הָעוֹלָם הֵיא לֹא מַצַּד כְּפִיָּה, לֵאל
- 38 צוּרֵךְ לְהַכְרִיחַ וּלְכַפּוֹת אֵת עֲצוּמוֹ לְהִיּוֹת בְּמַצַּב הַזֶּה אֵלָא בֶּן הוּא טֹבֵעַ
- 39 הַסֵּדֶר הַרְגִיל וְהַקְּבֹעַ שֶׁל הַסְּתַדְרֹתוֹ בְּחַיִּים, שֶׁכֵּל זְמַן שְׁלֵא הִגִיעַ
- 40 לְרִדּוֹף אַחֲרֵי הַפְּרִנְסָה, אֵיזִי מִתַּעֲסֵק רַק בְּעִנְיַי תּוֹרָה וּמִצּוֹת וְאֵין
- 41 לוֹ קֶשֶׁר עִם עִנְיַי הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁדוּגְמָתוֹ בְּמִשְׁלַל הוּא הַכֶּסֶף הַנָּקִי
- 42 הַצְּרוּף וְהַמּוֹכֵךְ שְׂיִוְצָא בְּתַחֲלִיל הַבִּירוּר מִיַּד עִם תְּחִילַת תְּהַלִּיךְ
- 43 הַהַפְּרָדָה בֵּין הַכֶּסֶף עֲצוּמוֹ וְהַפְּסוּלָת וְכִךְ גַּם בְּנִמְשַׁל מְדוּבֵר בְּדִרְגָּה שֶׁבָּה יֵשׁ
- 44 הַבְּחִנָּה בְּרוּרָה מִלְכַתְחִילָה בֵּין עוֹבְדוֹת ה' בְּתוֹרָה וּמִצּוֹת וּבֵין עִנְיַי הָעוֹלָם
- 45 וְזֹאת מְבַלֵּי צוּרֵךְ לְהַתְּעַסֵּק עִם הַדְּבָרִים הַמוֹנְעִים וּמִסְתִּירִים מֵעוֹבְדוֹת ה'.
- 46 וְאַחֲרֵי-כֵן לְאַחַר תְּקוּפַת הָעֵיסוּק בְּתוֹרָה וּמִצּוֹת בְּלִבְד שֶׁהִיא מִצַּב נְעִלָה,
- 47 בֵּא שֶׁלֵּב שֶׁבוֹ הָאָדָם כֵּן עוֹסֵק בְּבִירוּר עִנְיָנִים גְּשָׁמִים וְחוּמְרִים, כְּשֶׁמִּגִיעַ
- 48 הַזְּמַן דְּבֵן עֶשְׂרִים לְרִדּוֹף אַחַר
- 49 הַפְּרִנְסָה, אֵיזִי יוֹצֵא מִבֵּית הַכְּנֶסֶת
- 50 וּבֵית הַמְּדֻרָשׁ לְעוֹלָם וּמִתְחִיל
- 51 לְעֵסוּק בְּעִנְיַי הַרְשׁוּת, דְּבָרִים
- 52 שֶׁאִינֵם חוֹבָבִים אֲבָל הַתּוֹרָה נִתְּנָה רְשׁוּת
- 53 לְעֵסוּק בָּהֶם וְהוּא עוֹסֵק בָּהֶם בְּהִתֵּר
- 54 וְעַד שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֵסֵק מִגֵּעַ גַּם עִם
- 55 עִנְיָנִים שֶׁהֵם הַכֶּסֶף דְּהִיתָר
- 56 כְּשֶׁר זְכָאֵי וְטָהוֹר, וְאֵזִי כִּאֲשֶׁר
- 57 הוּא בֵּא בְּמַגֵּעַ גַּם עִם דְּבָרִים אֲסוּרִים
- 58 צְרִיכָה לְהִיּוֹת עֲבוֹדָתוֹ בְּעִנְיַי
- 59 הַבִּירוּרִים בְּב' אֹפְנִים, אִם
- 60 בְּאֹפֶן שֶׁל זִיכּוּף וְעֲלִיָּה
- 61 לְקִדּוּשָׁה עַל יְדֵי שֶׁכֵּן מִשְׁתַּמְשֵׁים
- 62 בָּהֶם, שֶׁהוּא אֹפֶן הַבִּירוּר שֶׁל דְּבָרִים
- 63 מוֹתָרִים וְטָהוֹרִים, אוּ בְּאֹפֶן שֶׁל
- 64 דְּחִיָּה וְאֵי הַשִּׁמּוּשׁ בָּהֶם שֶׁהוּא אֹפֶן
- 65 הַבִּירוּר שֶׁל דְּבָרִים אֲסוּרִים וְטָמֵאִים
- 66 (בְּנ"ל סְעִיף ג).
- 67 וּכְלִלוֹת הַבִּירוּר הַנ"ל בְּאֹפֶן
- 68 דְּאֹר יִשְׂרָאֵל הַמֵּאִיר מִלְמַעְלָה
- 69 לְמַטָּה הוּא עַל-דֶּרֶךְ הַמְּבֹאֵר
- 70 בְּעִץ חַיִּים³¹ בְּעִנְיַי הַבִּירוּר
- 71 שֶׁהִיא עַל יְדֵי הָאָרֶז שֶׁל אֹרֶז אֱלוֹקֵי
- 72 מְלִמְעָלָה בְּז' מְלָכִין דְּתָהוּ,
- 73 מְסוּפֵר בְּתוֹרָה (בְּפִרְשֵׁי וְיִשְׁלַח) שֶׁהוּי
- 74 שֶׁבַע מְלָכִים שֶׁמְלַכּוּ בְּאַרְץ אֲדוּם
- 75 "לְפָנַי מְלֹךְ מְלֹךְ בְּבִנְיֵי יִשְׂרָאֵל" וּמוֹסְבֵר
- 76 עַל כֵּךְ בַּקְּבָלָה וְחִסְדוֹת הַשְּׁכוּנָה
- 77 לְעוֹלָם תְּהוּוֹה שְׁקָדִים (בְּמַעְלָה) לְעוֹלָם
- 78 הַתִּיקוֹן שֶׁהוּא כְּפִי שֶׁסֵּדֶר הָעוֹלָמוֹת
- 79 עֲתָה, וּמֵאַחַר שֶׁבְּעוֹלָם תְּהוּוֹה הוּי
- 80 "אוֹרוֹת מְרוּבָבִים כְּכֵלִים מוֹעֲטִים"
- 81 וְהַכֵּלִים הַמוֹעֲטִים לֹא יִכְלוּ לְהַכִּיל וּלְקַלוֹט אֵת הָאוֹרוֹת הַמְּרוּבָבִים, לְכֵן הִיּתָה
- 82 'שְׁבִירַת הַכֵּלִים' וְנִיּוּצוֹת רַבִּים 'עֲפָלוֹ' לְמַטָּה מֵעוֹלָם תְּהוּוֹה לְמַטָּה, חֲלָקִים לְעוֹלָמוֹת
- 83 אֲצִילוֹת-בְּרִיאָה יִצִירָה-עֵשִׂיָּה שֶׁבְּקִדּוּשָׁה וְהִתֵּר 'נְפִלוֹ' לְמַטָּה יוֹתֵר, לְקַלִּיפוֹת
- 84 וְסִטְרָא-אַחֲרָא. וְבַעֲנִיין זֶה נִאֲמָר בְּכַתְבֵי הָאֲרִיז"ל, בְּסִפּוֹר 'עֵץ חַיִּים' שֶׁאֹפֶן
- 85 הַבִּירוּר' שֶׁל שֶׁבַע מְלָכִי תוֹהוּ הִיָּה כִּךְ שֶׁתְּחִילָה בְּשֶׁלֵּב רֵאשׁוֹן שֶׁל הַבִּירוּר
- 86 נִתְּבַרְר הַמּוֹבְחָר וְהַטּוֹב וְנִכְלָל בְּעוֹלָם

ביאור בדרך אפשר

1 בשלב ראשון וּנְכַלְל בְּעוֹלָם הָאֲצִילוֹת הַמְבוֹרָר וְהַמְתוּקָן, שכולו
 2 קדושה ואלוקות וְהַשָּׂאָר החלק הפחות זך ונקי שְׁהוּא פְּסוּלָת לְגַבִּי
 3 עוֹלָם הָאֲצִילוֹת, יחסית למעלתו וקדושתו של עולם האצילות שהוא
 4 "אלוקות ממש", כל מה שאינו צרוף ומוזכך לגמרי נחשב פסולת וחלק זה
 5 נֶפֶל לְעוֹלָם הַבְּרִיאָה שלמטה
 6 מעולם האצילות. וְאַחֲר־כֵּן בשלב
 7 הבא נַעֲשֶׂה בעולם התווה בִּירוֹר
 8 נוֹסֵף שלב נוסף בהפרדה בין
 9 הקדושה והפסולת, וְנִתְעַלּוּ בכיורו
 10 נִיצוּצוֹת הַטוֹב שברדרגה נמוכה
 11 יותר ולכן לא נתבררו בכיורו הראשון
 12 וְנִכְלְלוּ בְּעוֹלָם הַבְּרִיאָה,
 13 וְהַשָּׂאָר מה שברדרגה נמוכה יותר
 14 נֶפֶל לְעוֹלָם הַיְצִירָה, וְאַחֲר־
 15 כֵּן יִשְׁנוּ גַם מֵה שֶׁנִּתְבָּרַר ועלה
 16 לקדושה וְנִכְלְלוּ בְּעוֹלָם הַיְצִירָה,
 17 וְהַשָּׂאָר נֶפֶל לְעוֹלָם הַעֲשִׂיָה,
 18 וְעַד לְתַכְלִית הַפְּסוּלָת שהייתה
 19 בעולם התווה שֶׁנִּפְלְאָה בְּקַלִּיפוֹת
 20 שֶׁהֵם קָשִׁים וְרַעִים³², כלשון
 21 רבנו הזקן בתנאי שמעשי עולם הזה
 22 הם "קשים ורעים" כי הוא "עולם
 23 הקליפות וסטרא אחרא" שֶׁמְקוּמָם
 24 מִצַּד הַבְּרִיאָה מטבע הבריאה
 25 מלכתחילה הוא בְּתַתִּית עוֹלָם
 26 הַעֲשִׂיָה³³ ונמצא שגם בירור זה של
 27 המלכים דתווה היה בדרך 'אור ישר'
 28 ומלמעלה למטה.
 29 ה) וְהִנֵּה כָּל אֹפְנֵי עֲבוֹדַת
 30 הַבְּיִרוֹרִים הַנִּזְ"ל יִשְׁנוּ
 31 תַּעֲרוּבוֹת עֲנִין שֶׁל טוֹב עִם
 32 עֲנִין שֶׁל פְּסוּלָת, וּבָזָה הוא
 33 הַבְּיִרוֹר שפועל הפרדה בין הטוב
 34 והפסולת בְּכִי אֹפְנִים, בְּדֶרֶךְ
 35 אֹר חוּזֵר - מְלַמֵּטָה לְמַעְלָה,
 36 וְנִקְרָא (בְּלִשׁוֹן הַנִּגְלָה³⁴ בחלק
 37 הנגלה של התורה, חלק ההלכה, לגבי
 38 דיני מלאכת בורר בשבת שם נפסקה
 39 ההלכה שבשבת מותר לברור אוכל
 40 מתוך פסולת (בתנאים מסוימים) אבל
 41 אסור לברור פסולת מתוך אוכל)
 42 ובירור זה, בדרך 'אור חוזר' מלמטה למעלה הוא בִּירוֹר הַפְּסוּלָת מִתּוֹךְ
 43 הָאוֹכֵל, או באופן השני, בירור בְּדֶרֶךְ אֹר יִשָּׁר - מְלַמֵּעְלָה

ביאור בדרך אפשר

44 לְמַטָּה, וְנִקְרָא בִירוֹר הָאוֹכֵל מִתּוֹךְ הַפְּסוּלָת וכאמור, בשני
 45 האופנים מדובר באוכל ופסולת המעורבים זה בזה וההבדל הוא באיזה צורה
 46 נעשה הביור.
 47 אִךְ יִשְׁנוּ אוֹפֵן נַעֲלָה יוֹתֵר בְּעֲנִין הַבְּיִרוֹרִים, שְׁהוּא עַל־דֶּרֶךְ
 48 בּוֹרֵר אוֹכֵל מִתּוֹךְ אוֹכֵל, ללא
 49 כל מגע עם פסולת, כְּדִלְקָמֵן כפי
 50 שיחבאר להלן.
 51 וּבָזָה יוֹכֵן גַּם עֲנִין הַעֲלִיָה
 52 ההתעלות וההתקדמות הרוחנית
 53 מִדְּרָגָא לְדְרָגָא בְּיוֹם הַהוֹלָדָת
 54 מידי שנה בשנה אֶפִּילוּ בְּצַדִּיק
 55 גָּמוּר, דָּאִף שָׁגַם בְּיוֹם הוֹלְדוֹתוֹ
 56 בְּשָׁנָה שֶׁעֲבָרָה הַעֵידָה עָלָיו
 57 הַתּוֹרָה שְׁהוּא בְּמִדְרֵגַת צַדִּיק
 58 גָּמוּר, היינו שהיה צדיק גמור באמת,
 59 לפי התורה, בכל זאת הִנֵּה בְּיוֹם
 60 הַהוֹלָדָת בשנה הבאה נַעֲשֶׂה
 61 אֶצְלוֹ חִידוּשׁ, ביחס למצבו בשנה
 62 שֶׁעָבָרָה שֶׁעָלָה לְמִדְרָגָה נַעֲלִית
 63 יוֹתֵר הרי שגם כאשר אין כלל
 64 פסולת, שהרי בצדיק גמור אין רע כלל,
 65 בכל זאת יש מקום ל'בירור' ותוספת
 66 התעלות והזדככות.
 67 וּיְתִירָה מְזָה, יש חידוש גדול עוד
 68 יותר בענין ה'בירור' וההתעלות גם
 69 כשהרע לא קיים כלל והוא שֶׁאֶפִּילוּ
 70 לְאַחֲרֵי הַהִסְתַּלְקוֹת והעלייה של
 71 הנשמה לעולם הבא, שָׂאֵז אֵין
 72 הַנְּשָׁמָה מוּגַבְּלָת בהגבלות
 73 שמטילים עליה הגוף הגשמי והעולם
 74 הזה הגשמי, וְעַל־אֲחַת־כֶּמְהָ
 75 וְכֶמְהָ שְׂאִינָה בְּמַצַּב שֶׁל
 76 הָעֵלָם וְהַסְתַּר על אורה מִצַּד
 77 הַגּוּף, שהרי כבר הסתלקה מהגוף
 78 הִנֵּה בכל זאת, גם לאחר ההסתלקות
 79 כָּל שָׁנָה וְשָׁנָה בְּיוֹם
 80 הַהוֹלָדָת נַעֲשִׂית עֲלֶיהָ לְדְרָגָא
 81 נַעֲלִית יוֹתֵר, וְהַעֲבוּדָה של
 82 הנשמה למעלה היא בְּעֲנִינִים
 83 נַעֲלִים יוֹתֵר, וְזָהוּ גַם הַטַּעַם
 84 הַפְּנִימִי לִכְךָ מֵה שֶׁמִּתְחַלֵּים
 85 לומר ביום ההולדת קאפִּיטָל פרק תְּהִלִּים נַעֲלָה יוֹתֵר לפי המנהג
 86 שכל אחד יאמר בכל יום את פרק התהילים המתאים למספר שנותיו (למשל,

(32 ראה תניא ספ"ו. 33) ראה טעהמ"צ להאריז"ל פ' בשלח מצות תחום שבת. ל"ת להאריז"ל פ' בראשית (ד"ה ונבאר מעלת אדה"ר קודם שחטא). ועוד. 34) ראה שבת עד, א.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 מי שמלאו לו י"ג שנה ונכנס לשנתו הארבע-עשרה אומר פרק י"ד) וגם לאחר
2 ההסתלקות אומרים בשבילו את פרקו ומידי שנה עוברים לפרק הבא, לפי
3 מספר השנים, וכל פרק נעלה יותר מקודמו.
4 וְכִדְרוֹעַ סִפּוּר הַרְבִּי הַרִּי"צ בְּעַל הַשְּׂמִחָה וְהַגְּאוּלָּה שִׁיצָא מִמַּאסֵּר
5 (ברוסיה, בשנת תרפ"ז) ביום זה, י"ב
6 תמוז בְּנוֹגַע לְאֲבִיו הַרְבִּי הַרְש"ב
7 (וּמִזֶּה מוֹכֵן גַּם בְּנוֹגַע אֵלָיו),
8 עַל-דָּבָר אֲדוּת אֲמִירַת מֵאֲמֵר
9 חֲסִידוֹת 'דְּבָרֵי אֱלֹקִים חַיִּים'
10 בְּיוֹם הַהוֹלָדֶת שְׁלוֹ, כ"ף מֵרַחֲשׁוֹן,
11 עַל קְאִפִּיטָל פֶּרֶק הַתְּהִלִּים
12 הַמִּתְאִים לְמִסְפָּר שְׁנוֹתָיו, גַּם
13 לְאַחֲרֵי הַהִסְתַּלְקוֹת³⁵ וּמִסִּפּוּר
14 זֶה יֵשׁ לְלִמּוּד אֶת הַעֲנִין הָעֲלִיָּה
15 וְהַהִתְקַדְּמוֹת בְּיוֹם הַהוֹלָדֶת מִיַּד בַּשָּׁנָה,
16 כַּמְבֹאֵר לַעֲלֹל.
17 וְלִכְאוּרָה אֵינוֹ מוֹכֵן מֵהַ
18 הַמְשַׁמְעוֹת שֶׁל הָעֲלִיָּה מִדְּרַגָּה לְדְרַגָּה
19 לְאַחֵר הַהִסְתַּלְקוֹת, הֲרִי יְדוֹעַ
20 שְׁלֵאַחֲרֵי י"ב חוֹדֶשׁ מִהֶפְטִיטָרָה
21 הֵנָּה כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא
22 בְּיָדָיו בְּאוֹפֵן שְׁכוּלוֹ טוֹב,
23 כַּמֵּאֲמָר חֲכָמֵינוּ ז"ל "מִשְׁפֵּט רַשְׁעִים
24 בְּגִיחוֹנֵם י"ב חוֹדֶשׁ" וְלֵאחֵר מִכֵּן
25 הַנִּשְׁמָה כָּבֵד זָכָה וּמְבוֹרֶרֶת וְעַל-
26 אַחַת-בְּכַמֶּה-וְכַמֶּה מִי שָׁגַם
27 בַּחַיִּים חַיָּתוֹ בְּעֵלְמָא דִּין
28 בְּעוֹלָם הַזֶּה הִזְיָה בְּמִדְרֵיגַת צִדִּיק
29 שְׁבוּדָאֵי בְּתוֹם שָׁנָה מֵעַת פְּטִירָתוֹ
30 נִשְׁמָתוֹ הַגִּיעָה לְדְרַגָּה גְבוּהָה בִּיּוֹר,
31 וְאִם-כֵּן אֵיךְ שִׁיף יִתְכַן
32 שְׁלֵאַחֲרֵי כָּל הָעֲנִינִים
33 הַקְּשׁוּרִים עִם פְּטִירָה
34 וְהַסְתַּלְקוֹת, הֵנָּה מְדִי שְׁנָה
35 בְּשָׁנָה בְּיוֹם הַהוֹלָדֶת תִּהְיֶה
36 אֲצֵלוֹ עֲלִיָּה לְמִדְרַגָּה נְעִלִית
37 יוֹתֵר. ?
38 אֵיךְ הָעֲנִינִים הוּא, שְׁעֲלִיָּה זֶה
39 הִיא עֲלִיָּה מִסּוּג אַחֵר, הַתְּעִלוֹת כַּטּוֹב
40 וְקִדּוּשָׁה גּוֹפָא שְׁהִיא 'בִּירוּר' בְּאוֹפֵן
41 שֶׁל בִּירוּר אוֹכֵל מֵתוֹף אוֹכֵל, וְהֵינּוּ שְׁעַם הַיּוֹתוֹ כּוֹלוֹ עֲנִינֵי
42 שֶׁל אוֹכֵל, לְלֹא סִיגִים וּפְסוּלַת חֲסִי-וְשָׁלוֹם, שְׁהִיא מְדוּבָר בְּצִדִּיק

גמור מְכַל-מְקוֹם בְּאוֹכֵל גּוֹפָא יֵשׁ כְּמָה דְרָגוֹת, עַד לְמֵאֲכָל
שְׁעוּלָה עַל שׁוֹלְחָן מְלָכִים³⁶, שְׁהוּא אוֹכֵל כְּרַמָּה גְבוּהָה בְּמִיּוּחַד
וְלִמְעַלָּה יוֹתֵר בְּעִילוּי אַחֵר עִילוּי וגם לגבי אוֹכֵל חָשׁוּב מֵאֵד עֵדִינֵי
יֵשׁ מְקוֹם לְחוֹסֶפֶת הַתְּעִלוֹת מְדְרַגָּה לְדְרַגָּה וְכַךְ גַּם בְּרוּחָנוּת שְׁגַם כֹּאשֶׁר
נִמְצָאִים בְּדְרַגָּה גְבוּהָה וּבִמְצַב שְׁאִין כּוֹ
'פְּסוּלַת' כֻּלָּל, יֵשׁ מְקוֹם לְהַתְּעִלוֹת יוֹתֵר
וְיוֹתֵר.
וְעַל-זֶה עַל נוֹשָׂא זֶה שֶׁל עֲלִיּוֹת
מְדְרַגָּה לְדְרַגָּה בְּקִדּוּשָׁה עֲצֻמָּה
נֵאֲמָר³⁷ וְקִדּוּשִׁים בְּכָל יוֹם
יְהִלְלוּךָ סְלָה, וְהֵינּוּ שְׁנִקְרָאִים
בְּשֵׁם קְדוּשִׁים וְיֵשׁ בְּהֵם רַק טוֹב
לְלֹא כָּל פְּסוּלַת חֲסִי-וְשָׁלוֹם, וְאֶף-
עַל-פִּי-כֵן יְהִלְלוּךָ הִלְלוּ וְיִשְׁבַּחוּ
אֶת ה' סְלָה, תְּמִיד, לְלֹא הֶפְסֵק,
כְּמֵאֲמָר רַבּוֹתֵינוּ ז"ל³⁸ כָּל
מְקוֹם שְׁנֵאֲמָר אַחַד מִשְׁלוֹשֶׁת
הַבֵּיטוּיִים הַבָּאִים גִּצַּח סְלָה וְעַד
אֵין לוֹ הֶפְסֵק וְהַכּוֹנֵנָה לְדַבֵּר
שְׁקִיִּים וְנִמְשָׁךְ לַעֲד, וְהֵינּוּ שְׁעֲנִין
אֲמִירַת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת
(יְהִלְלוּךָ), שְׁנָה מוֹרָה עַל
הָעֲלִיָּה שְׁלֵהֶם³⁹, כִּי הִילּוּל נוֹסֵף
נוֹבַע מִהַשְּׁגָה נוֹסֶפֶת, נַעֲלִית יוֹתֵר,
בְּאַלּוּקוֹת, וְלִכֵּן אֲמִירַת הַתְּחִלּוֹת
וְהַתְּשַׁבְּחוֹת הוּא בְּאוֹפֵן תְּמִידִי,
לְלֹא הֶפְסֵק, כִּיֵּן שִׁישְׁנוֹן עֲלִיּוֹת
עַד אֵין קִיץ וְכֵן עֲלִיָּה נוֹסֶפֶת גּוֹרֵמַת
לְהִילּוּל נוֹסֵף.
ו) וְיוֹבֵן הַעֲנִינֵי הַמְּבֹאֵר לַעֲלֹל שְׁגַם
בְּקִדּוּשָׁה עֲצֻמָּה יֵשׁ עֲלִיּוֹת לְלֹא סוּף
וְלִכֵּן יָכוֹל לֵהִיּוֹת 'בִּירוּר' וְהַתְּקַדְּמוֹת
וְעֲלִיָּה גַם בְּמִצַּב שְׁאִין פְּסוּלַת כֻּלָּל,
יִבֵּן מְכַלְלוֹת הָעֲנִינֵי דְגוּן-עֲדוֹן
(שְׁהוּא עֲנִינֵי שְׁכָר הַנְּשַׁמָּה עַל
עֲבוּדָתָה בְּעוֹלָם הַזֶּה שְׁהִיא מְקַבֶּלֶת
בְּזִמְן שְׁלֵאַחֲרֵי צִאֲתָה מִן
הַגּוֹף עַד תְּחִיַּת הַמֵּתִים, שְׁאֵז
בְּזִמְן הַבִּינִיִּים הַזֶּה שְׁמַהֲפִטִּירָה מִן
הָעוֹלָם וְעַד תְּחִיַּת הַמֵּתִים הִיא
מְקַבֶּלֶת שְׁכָרָה בְּגוּן-עֲדוֹן), שְׁיֵשׁ בּוֹ כְּמָה וְכַמֶּה מְדְרַגוֹת, וְעַד
מְדְרַגוֹת שׁוֹנוֹת זֶה לְמַעְלָה מִזֶּה, וְעַד שְׁמִצְיָנוֹ בְּתוֹרַת חֲסִידוֹת הַלְּשׁוֹן

(35 ראה סה"מ פ"ת ע' שנו ואילך. 36) יבמות מו, א. 37) בתפלת העמידה. 38) עירובין נד, א. 39) ראה לקו"ת בהר מא, ב ואילך.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 **שִׁישׁ בְּגַן-עֵדֶן מְדַרְגּוֹת אֵין קִץ** 40, ללא סוף, **אָבֵל בְּכָל־לוֹת**
2 באופן כללי **נִחְלָקִים** הדרגות הרבות והשונות שבגן עדן **לִב' סוּגִים**
3 כלליים, **גַּן-עֵדֶן הַתַּחְתּוֹן וְגַן-עֵדֶן הָעֲלִיוֹן**. **וְאֵיתָא מוּבָא**
4 **בְּזֵהרָא** 41, **שֶׁהֶעֱלִיָּה מִגַּן-עֵדֶן הַתַּחְתּוֹן לְגַן-עֵדֶן הָעֲלִיוֹן הִיא**
5 **עַל-יְדֵי הָעֵמוּד שְׂבִינֵיהֶם**
6 ו'עמוד' (רוחני) זה מסייע לנשמות
7 לעלות מ'גן עדן התחתון' ל'גן עדן'
8 העליון' **הַנִּקְרָא 'זָה'**, מבואר בקבלה
9 וחסידות ש'עמוד' הנוכר נקרא 'זה'
10 **וְכִמּוּ שְׂפָתוֹב** 42 במגילת אסתר
11 **וּבְזָה הַנְּעִרָה בָּאָה גו',**
12 **כְּמוֹבָאָר בְּאַרְפָּה בְּתוֹרָה אוּר'**
13 לאמור'ר הזקן **דְּבוּרֵי-הַמִּתְחִיל**
14 **זָה** 43, במאמר הפותח בפסוק זה
15 "יבזה הנערה..." שם מוסבר כי התוכן
16 הפנימי של ה'עמוד' הנוכר הוא עניין
17 הביטולי, כי בכל עלייה המתעלה צריך
18 לבטל את מציאותו שעד עתה, לצאת
19 מגדרי המציאות הוו ולהפוך את עצמו
20 ל'כלי' ראוי לקלוט ולקבל את המצב
21 החדש הנעלה יותר, והוא עניין ה'עמוד'
22 **שְׂבוּ מִתְבַּטְּלַת הַנְּשֻׁמָּה לְגַמְרֵי**
23 **מִמְדַּרְגָּתָה הַקּוֹדֶמַת,**
24 **וּמִתְחִילָה הַתְּפַלְלוּתָהּ**
25 **בְּמִדְרָגָה הַיּוֹתֵר עֲלִיוֹנָה** 44 היינו
26 שההתעלות שלה בדרגה העליונה היא
27 באופן כזה שהיא מאבדת את מציאותה
28 הפרטית ונכללת בה (כמו אש של נר
29 שנכללת בשלהבת גדולה).
30 והולך ומבאר בפרטיות יותר את עניין
31 העלייה מ'גן עדן התחתון' ל'גן עדן'
32 העליון' (ועל-פי זה יובן יותר עניין
33 ה'ביור' והעלייה של אוכל מתוך
34 אוכל, כמבואר לעיל):
35 **וְהַעֲנִין בְּזָה, דְּהֵינָה גַם קוֹדֶם**
36 **הָעֲלִיָּה לִגַּן עֵדֶן הַתַּחְתּוֹן הִתְּנָה**
37 **כְּבָר הַנִּשְׁמָה בְּגַן-עֵדֶן הַתַּחְתּוֹן,**
38 שהוא אמנם 'תחתון' ביחס ל'גן עדן'
39 העליון' אבל גם הוא מצב נעלה ביותר
40 **שֶׁלֹּא שִׁיף בּוּ עֲנִין שֶׁל**
41 **פְּסוּלָת, אֶלָּא פוּלוּ טוֹב, וְעַד שְׂגַם עֲנִין עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע**
42 **שֶׁהָיָה בְּגַן-עֵדֶן,** בעצם לא היה מציאות של רע אלא **הָרִי זָה רַק**
43 **בְּאוֹפֶן שְׂעַל-יְדֵי יִידֵה שֶׁל רִיבּוּי מְדַרְגּוֹת יְכוּל לְהַשְׁתַּלְשֵׁל**

44 **מְזָה** לאחר ירידות רבות מאד **עֲנִין שֶׁל רַע מְחוּץ לְגַן-עֵדֶן, אָבֵל**
45 **לֹא שְׂבַגְנֵי-עֵדֶן עֲצָמוּ יֵשׁ עֲנִין שֶׁל רַע חִסְו־שְׁלוֹם, שְׁלֹכֵן**
46 **בְּגַל שֶׁגַן-עֵדֶן עֲצָמוּ כוּלוּ טוֹב לֹא כֵל רַע וּפְסוּלָת,** הרי **כְּאֶשֶׁר אָדָם**
47 **הִרְאִישׁוּן עֵבֶר עַל רִצּוֹן הַבוּרָא** שצויה עליו לא לאכול מעץ הדעת
48 **וְאָבֵל מִפְּרֵי הָעֵץ, לֹא הָיָה**
49 **יְכוּל לְהַשָּׂאָר בְּגַן-עֵדֶן** וגורש
50 מחוץ לגן-עדן, **פִּינּוּן שְׂבַגְנֵי-עֵדֶן**
51 **אֵינוֹ סוֹבֵל עֲנִין שֶׁהוּא הַפֶּף**
52 **רִצּוֹן הַבוּרָא** 45 אבל כאמור אין
53 ללמוד מכאן שיש רע בגן-עדן עצמו,
54 אפילו בגן-עדן התחתון, אלא כולו
55 טוב. **וּמְזָה** מהאמור לגבי גודל
56 מעלתו של גן-עדן שהוא טוב גמור
57 **מוּבָן גוֹדֵל מַעְלַת הַנְּשֻׁמָּה גַם**
58 **כְּאֶשֶׁר נִמְצְאָת בְּגַן-עֵדֶן**
59 **הַתַּחְתּוֹן, וּבְכַפְרֵט שְׂבַגְנֵי-עֵדֶן**
60 **הַתַּחְתּוֹן גּוֹפָא** עצמו **יֵשׁ כְּמָה**
61 **דְּרָגוֹת,** כמובא לעיל שבגן-עדן יש
62 דרגות 'אין קץ' (שמתחלקות באופן
63 כללי ל'גן עדן התחתון' ו'גן עדן'
64 העליון) **וְעַד לְדַרְגָּא הַכִּי**
65 **עֲלִיוֹנָה שְׂבַגְנֵי-עֵדֶן הַתַּחְתּוֹן**
66 ובדרגה העליונה שבו בוודאי שהוא
67 טוב גמור נעלה מאד. **וְאֶף-עַל-פִּי-**
68 **כֵן,** למרות גודל מעלתו הנפלאה של
69 'גן עדן התחתון', **הֵנָּה קוֹדֶם**
70 **שְׂעוּלָה** הנשמה מ'גן עדן התחתון'
71 **לְגַן-עֵדֶן הָעֲלִיוֹן צְרִיף לְהִיּוֹת**
72 **הַהִילוּף** המעבר **דְּרָף הָעֵמוּד,**
73 **שְׂעַל-יְדֵי-זָה מִתְבַּטְּלַת הַנִּשְׁמָה**
74 **מִמְצִיאוֹתָהּ הַקּוֹדֶמַת, וְעַד**
75 **שְׁנַעֲשִׂית לְמַהוּת אַחֲרָת**
76 **שְׂמַתְאִימָה לְהַדְרָגָא שְׂאֵלֶיהָ**
77 **מִתְעֲלִית בְּגַן-עֵדֶן הָעֲלִיוֹן,**
78 **וְלוּלִי זֹאת** ללא המעבר דרך העמוד
79 שמשמעותו הוא התבטלות ויציאה
80 מגדרי המציאות **אֵינָה יְכוּלָה**
81 **לְעֹלוֹת לְגַן-עֵדֶן הָעֲלִיוֹן, אֶף-**
82 **עַל-פִּי שְׂגַם לְפָנֵי-זָה נִמְצְאָת נְעֲלִית, שְׁלֹכֵן**
83 **בְּדַרְגָּא נְעֲלִית, שְׁלֹכֵן יְכוּלָה**
84 שהוא מקום נעלה ביותר, כמבואר לעיל.
85 והולך ומבאר בפרטיות יותר את תוכנה ומהותה של העלייה מ'גן עדן'
86 התחתון' ל'גן עדן העליון':

(40 ראה תניא אגה"ק סוסי"ז. תו"א תצוה פא, ג. לקו"ת שם. במדבר יח, א. 41) ח"ב ריא, א. 42) אסתר ב, יג. 43) מג"א ק, סע"ב ואילך. וראה שם צו, א. 44) ראה גם המשך תרס"ו ע' יב ואילך. 45) ראה גם סה"מ תרס"ב ס"ע רצט.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

12 מרעיון שכלי אם הוא לא הבין וקלט אותו, הרי מוכן שענין ההבנה
 13 וההשגה הוא לא רק בגן-עדן התחתון, אלא גם בגן-עדן
 14 העליון ישנו ענין של הבנה והשגה שאם לא כן לא הייתה יכולה
 15 להיות בו 'הנאה' מזיו השכינה. ולכאורה אינו מוכן, איך שיהי ענין
 16 של הבנה והשגה באלוקות
 17 (שהוא הגורם את ההנאה) בגן-עדן
 18 העליון שבו נמשך מעדן
 19 עילאה, בחינת מוחא
 20 סתימאה, מוח 'סתום' שנסתר ולא
 21 בא לידי גילוי והינו שעם היות
 22 שגן-עדן העליון עצמו הוא
 23 בחינת בינה, שהיא בחינה במוחין
 24 שכן שייכת להבנה והשגה (ואדרבה,
 25 בינה היא הבנה עמוקה עם פרטים
 26 ואורך ורוחב) אבל זה עדיין לא מהווה
 27 הסבר איך יש הבנה והשגה בגן עדן
 28 העליון, כי אמנם בהתגלות הוא בחינת
 29 בינה אבל הרי על-ידי עבודת
 30 האדם (כמו שכתוב⁵¹ בתורה
 31 לגבי אדם הראשון ויניחהו הקדוש
 32 ברוך הוא גו' לעבדה ולשמרה
 33 היינו שכל המציאות של אדם הראשון
 34 בגן עדן הייתה כדי לעבוד את ה')
 35 נמשך בגן עדן כפי שהוא כעת
 36 מבחינת עדן שלמעלה מאן עדן,
 37 וההמשכה וההתגלות הזו היא על-
 38 ידי הנזה (שיוצא נמשך מעדן
 39 להשקות את הגן כדי להתגלות
 40 ב'גן עדן'⁵²), בחינת יסוד אבא,
 41 ה'יסוד' עניין ההשפעה שב'אבא'
 42 ספירת החכמה (החכמה נמשלה לאבא
 43 והבינה נמשלה לאמא כי החכמה היא
 44 מקור ושרש ההשפעה, והבינה היא
 45 המעוררת ומולידה את המידות) ועל-
 46 ידי זה על-ידי התגלות 'יסוד אבא'
 47 מאיר בגן-עדן העליון בחינת
 48 פנימיות החכמה, שלמעלה
 49 מבינה ולמעלה מהבנה והשגה ואם-
 50 כן איך שיהי בזה ענין של
 51 הבנה והשגה והרי נתבאר שללא הבנה והשגה אין הנאה, ומה ענין הנאת
 52 הצדיקים ב'גן עדן העליון'?

1 והענין בזה, דהנה המקום (הרוחני) שבו נמצאות הנשמות לאחר צאת
 2 הנפש מהגוף גן-עדן נקרא בשם זה על שם הכתוב וישע ה'
 3 אלקים גן בעדן⁴⁶. וידוע⁴⁷ מה שכתוב באדרא⁴⁸ שבספר
 4 הזוהר שיש ב' בחינות עדן, עדן תתאה עדן תחתון ועדן עילאה
 5 עדן עליון, עדן עילאה הוא
 6 בחינת מוחא סתימאה מוח
 7 סתום (נעלם ונסתר), ועדן תתאה
 8 הוא בחינת חכמה דאצילות,
 9 החכמה (מוחין) כפי שירדה ובאה לידי
 10 גילוי בעולם האצילות, ובחכמה
 11 דאצילות עצמה והינו בחינת
 12 חכמה דזעיר-אנפין⁴⁹ החכמה
 13 כפי שהיא בבחינת המידות ('שכל'
 14 שבמידות) הנקראים 'זעיר אנפין'
 15 (פנים קטנות) כי הגילוי האלוקי
 16 במידות הוא בקטנות לעומת הגילוי
 17 במוחין. ומהן משתי הדרגות הללו
 18 בעדן, עדן התחתון (החכמה כפי
 19 שירדה למידות דאצילות) ועדן העליון
 20 (ענין המוחין כפי שהוא סתום ונעלה
 21 מגילוי) נמשכות ב' הבחינות
 22 שבגן-עדן, גן-עדן התחתון
 23 וגן-עדן העליון, שענינם
 24 בפסירות העליונות הוא מלכות
 25 ובינה⁴⁷, גן-עדן התחתון
 26 (מלכות) הספירה התחתונה
 27 והאחרונה מעשר הספירות העליונות)
 28 שנמשך מעדן תתאה התחתון
 29 (חכמה דזעיר-אנפין כי המידות
 30 באות ונמשכות בספירת המלכות),
 31 וגן-עדן העליון (בינה, ענין
 32 המוחין) שנמשך מעדן עילאה
 33 (מוחא סתימאה).
 34 והנה, פללות הענין התוכן
 35 הפנימי דגן-עדן הוא כמאמר
 36 רבותינו ז"ל⁵⁰ שבו יושבים
 37 צדיקים ועטרותיהם הכתרים
 38 שלהם בראשיהם ונהנין מזיו
 39 השכינה, וכיון שהנאה
 40 מהתגלות כזו או אחרת היא פאשר הענין בא ונקלט היטב
 41 בפנימיות, בהבנה והשגה, כמובן בפשטות שאדם לא מסוגל ליהנות

46 (בראשית ב, ח. 47) ראה ביאורה"ז להצ"צ ח"ב ס"ע תרמד ואילך. (48) אד"ז רצ, א. (49) אד"ר קכת, ב. (50) ברכות יז, א. (51) בראשית ב, טו. תיב"ע עה"פ. זהר ח"א כז, א. ח"ב קסה, ב. (52) בראשית שם, י.

מי מנה עפר יעקב

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 אף הענין הוא, כמבואר בארקה באריכות ובהרחבה ב'לקוטי
2 תורה' לאדמו"ר הזקן דבור-המתחיל אלה פקודי המשכן
3 משפן העדות⁵³, שיש ב' אופנים בענין ההבנה וההשגה,
4 השגת החיוב והשגת השלילה, כלומר, השגת החיוב הינו
5 שתופס ומשיג את ה'דבר
6 שכל' הרעיון השכלי עצמו,
7 וכיין שהשגה ותפיסה היא
8 על-ידי ו' קצוות של השכל,
9 כי לכל דבר שהוא מציאות מוגדרת יש
10 ששה קצוות (מזרח, מערב, צפון,
11 דרום, מעלה ומטה) לכן יכול
12 לתפס רק את מציאות הדבר,
13 שהיא החלק המוגדר של הדבר ולכן
14 ניתן לתפוס אותו אצל לא את
15 מהותו הפנימית העמוקה שאינה
16 מוגדרת, שאינו יכול להיות
17 נתפס בהבנת והשגת האדם.
18 אף השגת השלילה אינה
19 באופן של תפיסה והשגה
20 בדבר עצמו, כי אם השגה
21 באופן ששולל את כל
22 הענינים שהם בסתירה לדבר
23 עצמו ואינם שייכים אליו,
24 והינו שההשגה היא על-ידי
25 שלילת הדבר המעלים
26 ומסתיר ומנגד עליו, כמו למשל
27 שהשגה באלוקות היא הבנה שהאור
28 האלוקי הוא לא מוגדר ולא מוגבל,
29 אבל אין כאן כל 'תפיסה' והשגה'
30 חיובית במהות הדברים ועל-ידי-
31 זה מתוך השלילה בא אחר כך
32 למהות הדבר (במידה שהשגת
33 המהות שייכת באותו דבר).
34 וזהו ההבדל האמור בין 'השגת
35 החיוב' ל'השגת השלילה' הוא גם
36 החילוק ההבדל שבין גן-עדן
37 התחתון לגן-עדן העליון,
38 מבחינת ההבנה וההשגה, שגן-עדן
39 התחתון ענינו גילוי
40 המציאות דאלקות בלבד, ללא
41 השגת המהות, וכאים לזה על-
42 ידי השגת החיוב באופן של

1 כמבואר בארקה ב'לקוטי תורה' דבור-המתחיל
2 אלה פקודי המשכן משפן העדות⁵³, שיש ב'
3 אופנים בענין ההבנה וההשגה, השגת החיוב
4 והשגת השלילה, השגת החיוב הינו שתופס
5 ומשיג את ה'דבר שכל' עצמו, וכיין שהשגה
6 ותפיסה היא על-ידי ו' קצוות של השכל, לכן
7 יכול לתפס רק את מציאות הדבר, אבל לא את
8 מהותו, שאינו יכול להיות נתפס בהבנת והשגת
9 האדם. אף השגת השלילה אינה באופן של
10 תפיסה והשגה בדבר עצמו, כי אם באופן
11 ששולל את כל הענינים שהם בסתירה ואינם
12 שייכים אליו, והינו שההשגה היא על-ידי
13 שלילת הדבר המעלים ומסתיר ומנגד עליו,
14 ועל-ידי-זה בא למהות הדבר. וזהו גם החילוק
15 שבין גן-עדן התחתון לגן-עדן העליון, שגן-עדן
16 התחתון ענינו גילוי המציאות דאלקות, וכאים
17 לזה על-ידי השגת החיוב באופן של השגה
18 ותפיסה, וגן-עדן העליון ענינו גילוי המהות
19 דאלקות, וכאים לזה על-ידי השגת השלילה,
20 שלילת התפיסה כו'. ועל-פי-זה מוכן, שפקדי
21 לבוא מגן-עדן התחתון לגן-עדן העליון, צריך
22 להיות ענין של שלילה, דהינו ביטול היש, ועד
23 לביטול המציאות לגמרי (אף-על-פי שגם היש
24 הקודם הוא יש דקדושה (שהרי הוא בגן-עדן
25 כו'), אלא שבקדושה גופא הרי זה באופן של
26 הבנה והשגה ותפיסה כו'), שזהו ענין החילוק
27 בעמוד שבין גן-עדן התחתון לגן-עדן העליון.
28 ז) וכן הוא בענין ההבנה וגם
29 בכללות ענין
30 עבודת ה', שהוא ענין עבודת
31 האהבה, אהבת ה' היא ענין כללי
32 ומרכזי בעבודת ה' כדברי הזוהר
33 דלית פולחנא כפולחנא
34 דרחימו⁵⁴ שאין פולחן (עבודה),
35 שתהא נחשבת כל כך) כפולחן האהבה
36 שגם בענין זה יש עליות מדרגה
37 לדרגה גם כאשר נמצאים כבר בדרגה

53 ג, ד, ו, ג. 54 ראה זח"ב נה, ב. ח"ג רסז, א. לקו"ת שלח מב, ג. קונטרס העבודה פ"א. פ"ג ואילך.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 גבוהה ביותר, כפי שהולך ומבאר. דְּהִנֵּה, יֵשׁ אוֹפֵן הָאֱהָבָה אהבת ה'
- 2 בדרגה כזו שְׁעַל־זֶה נֶאֱמַר⁵⁵ לְאֱהָבָה אֶת הַיְיָ אֱלֹהֶיךָ גו' פִּי
- 3 הוּא חַיִּיךָ⁵⁶, כלומר שזו אהבה שיש לה טעם וסיבה, "כי הוא חיך",
- 4 דְּכַמּוֹ⁵⁷ שֶׁהָאֲדָם אוֹהֵב אֶת חַיִּי נִפְשׁוֹ, הִנֵּה כְּאִשֶּׁר יִתְבוּנֵן
- 5 שְׂאֹר אֵין־סוֹף בְּרוּךְ־הוּא
- 6 הוּא חַיִּי הַחַיִּים המקור של כל
- 7 החיים, אֲזִי יִתְעוֹרֵר בְּאֱהָבָה
- 8 לְאֱלֹקוֹת כִּי כִיוּן שְׁחִייו יָקִירִים
- 9 ואהובים לאדם, מובן שהוא מייקר
- 10 ואוהב את מקור החיים הללו.
- 11 וְהִנֵּה, אֵף שֶׁאֱהָבָה זֶה הִיא
- 12 עֲבוֹדַת אֲמַת כִּי הֵתְבוֹנְנוֹת הוּו
- 13 מעוררת אהבה אמיתית וְעֲבוֹדָה
- 14 תְּמַה עבודה שלמה (ולא רק באופן
- 15 יחסי), ומי⁵⁸ תֵּן הַלוֹאִי וְהִנֵּה
- 16 לְבוֹ תְּמִיד בְּאֱהָבָה זֶה, הָרִי
- 17 למרות שזו עבודת ה' בשלמות עֲדִין
- 18 אֵין זֶה תְּכִלִּית הַשְּׁלֵמוֹת, כִּיֵּן
- 19 שֶׁאֱהָבָה זֶה הִיא בְּחִינַת
- 20 מוֹרָגֵשׁ, וְהִנֵּנוּ שְׂיֵשׁ בְּזֶה
- 21 ה'רָגֵשׁ עֲצָמוֹ', אמנם מי שמגיע
- 22 לאהבת ה' בדרגה כזו, אוהב את ה'
- 23 באמת, אבל עדיין מעורב רגש כלשהו
- 24 של ישות עצמית, כיוון שֶׁהָאֱהָבָה
- 25 לְאֱלֹקוֹת הִיא לא בגלל הרצון
- 26 לרבוך באלוקות בגלל החשיבות
- 27 והיוקר של האלוקות כשלעצמה אלא
- 28 לְפִי שֶׁאֱלֹקוֹת הוּא הַחַיִּים
- 29 שְׁלוֹ (חַיִּיךָ) ובגלל שה' הוא
- 30 המקור הנותן לו חיים, וְהוּא עֲנֵן
- 31 דְּקִרְבַּת אֱלֹקִים לִי טוֹב⁵⁹,
- 32 האהבה לה' באה בעקבות התבוננות
- 33 והכרה שקרבת אלוקים היא דבר טוב
- 34 לתועלת האדם עצמו וְהִנֵּנוּ
- 35 שֶׁפְּעֻנֵן זֶה הָרִי הוּא מוֹצֵא
- 36 אֶת עֲצָמוֹ (דָּא גְּעַפִּינֵט עַר זִיךְ
- 37 כֵּאֵן הוּא נִמְצָא) והאהבה לה' היא
- 38 הגשמה ויישום של שאיפה אישית
- 39 שלו.
- 40 וְעֲנֵן זֶה של אהבה מפני טעם וסיבה שמעורב בה רגש אישי (מסויים)
- 41 הוּא עַל־דֶּרֶךְ אֱהָבָה בֵּין אֲנָשִׁים הַתְּלוּיָה בְּדָבָר⁶⁰, שעליה אמרו
- 42 חכמים ב'פרקי אבות' שאין סופה להתקיים כי "בטל דבר (שהוא הסיבה
- 43 והטעם לאהבה) בטלה אהבה", וזו לא אהבה לאהוב כשלעצמו מצד עצם
- מהותו וכמו הָאֱהָבָה שְׂאוֹהֵב אֶת חֲבִירוֹ בְּגִלְל שְׂרוּאָה וּמְכִיר
- אֶת מַעֲלָתוֹ והוא יקר וחשוב בעיניו ולכן הוא רוצה את קרבתו, או
- שהסיבה לאהבת חבירו היא בְּגִלְל שֶׁמְקַבֵּל מִמֶּנּוּ הַשְּׂפָעָה,
- הַשְּׂפָעָה גְּשְׁמִית או הַשְּׂפָעָה רוּחָנִית, הָרִי אֱהָבָה זֶה שְׂאוֹהֵב
- אֶת חֲבִירוֹ כִּיוּן שְׁהִיא בגלל סיבות
- שקשורות בו עצמו (כי חברו חשוב
- בעיניו או משום שחברו משפיע לו
- גשמיות או רוחניות) הרי לאמתו של
- דבר עֲנֵנָה התוכן שלה הוּא
- שְׂאוֹהֵב אֶת עֲצָמוֹ, מֵה שְׂטוֹב
- בְּעֵינָיו (ולכן הוא אוהב חבר שנחשב
- ויקר בעיניו), או מֵה שֶׁמְקַבֵּל
- מִזֶּה כו' התועלת האישית שלו
- מהקשר עם חבירו (ולכן אוהב חבר
- שמעניק לו גשמיות או רוחניות).
- וּלְמַעַלָּה מִזֶּה הִיא אֱהָבָה
- שְׂאוֹנָה תְּלוּיָה בְּדָבָר⁶⁰, שעליה
- אמרו חכמינו ז"ל שאינה בטלה לעולם
- וְכֵמוֹ אֱהָבַת הַבֵּן אֶל הָאָב,
- שְׂאוֹנָה מִצַּד הַטוֹב וְהַעִילוּי
- שֶׁל הָאָב, ולא ההכרה של הבן
- במעלה כזו או אחרת של האב היא
- הגורמת ומעוררת אותה וְלֹא מִצַּד
- הַהַשְּׂפָעָה שֶׁמְקַבֵּל מִהָאָב,
- ובנוסף לכך, אהבת הבן אל האב לא
- נובעת מכך שהאב מעניק לו השפעה
- כזו או אחרת אֲלֵא הִיא אֱהָבָה
- עֲצָמִית⁶¹ שנובעת מעצם המהות
- של הבן כבן ושל האב כאב.
- ומֵה שֶׁמְבוֹאֵר בְּסִפְרֵי מוֹסְרֵי⁶²
- כטעם וביאור למצוות כיבוד אב ואם
- בְּהַסְבֵּרַת עֲנֵן אֱהָבַת הַבֵּן אֶל
- הָאָב, שְׂזָהוּ עַל־יְדֵי
- הַהַתְּבוּנָנוֹת של הבן בְּגוֹדֵל
- הַטוֹבָה שֶׁמְקַבֵּל מִהָאָב,
- שֶׁמְאָכִילוֹ וּמְשַׁקְהוֹ וּמְלַמְדוֹ
- תּוֹרָה, וְכֵל שְׂאָר הַעֲנִינִים שֶׁבָּהֶם מְחוּיָב
- שֶׁבָּהֶם מְחוּיָב הָאָב לַבֵּן,
- כמבואר בגמרא ובספרי הפוסקים
- שְׁעַל־יְדֵי־זֶה מְבִיאֵו הָאֵב לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְאַחַר־כֵּן עַל יְדֵי
- שהאב מתוך ומלמד את הבן לתורה ומצוות מְבִיאֵו לְחַיֵּי הָעוֹלָם
- הַבָּא⁶³, ואם כן לכאורה יש כאן סתירה להאמור לעיל שאהבת הבן אל
- האב היא 'עצמית' וקשורה בעצם מהותם ואינה נובעת מטעם וסיבה?

(55) נצבים ל, כ. 56) ראה סה"מ תרל"ג ח"ב ע' ת. 57) ראה גם תניא פמ"ד. 58) ע"פ לשון הכתוב - ואתחנן ה, כו. 59) תהלים עג, כח. 60) לשון חז"ל - אבות פ"ה מט"ז. 61) ראה המשך תער"ב ח"א ס"ע נה. 62) ראה ספר אלה המצוות לר"מ חגיז (ווארשא, תרמ"ז) מצוה לג מ"ע יד. 63) ע"פ לשון חז"ל - ב"מ לג, א.

ביאור בדרך אפשר

המענה לכך הוא:

להתפלל אלא מתוך כוֹבֵד ראש⁶⁴, שפרושו של המושג "כובד

ראש" הוא הכנעה ומרירות, אלא, שישנו ענין ההכנעה

והמרירות שנתבאר בספרי מוסר ובכמה דרושי חסידות

שפא מצד מעמדו ומצבו הנחות של האדם שהוא ברחוק הערף

מפמו שהיה צריך להיות כו',

וקמו המעמד ומצב שהנשמה

היא רק באפו, ואינה מאירה

ואינה משפיעה מספיק על כל שאר

אברי הגוף ועל אופן ההנהגה והרמה

הרוחנית של האדם, מצד

התגברות החמריות כו'.

(פנ"ל סעיף ד) כיון שזהו מצב בו

האדם נמצא בהתחלת העבודה ממש

(בבוקר, מיד בקומו משנתו), ועל זה

מועילה ההכנעה והמרירות

ה"כובד ראש" שקודם התפלה

שתוכל להיות עבודת התפלה

באופן הא' שבעבודת

הביוריים, בדרך אור חזר -

למטשה למעלה, לברר

הפסולת מתוך האוכל כמבואר

לעיל בהרחבה. אבל ישנו גם

ענין כוֹבֵד ראש, ההכנעה

והמרירות, באופן נעלה יותר.

וענין זה קיים דווקא במי שכבר נמצא

בדרגה גבוהה שבה אין מקום למרירות

על הירחוק מהמצב הרצוי בגלל

התגברות החומריות, ואצלו ה"כובד

ראש" (הכנעה ומרירות) הוא

שמתמרר על זה שעבודתו

היא עדין באופן שישנו

ההרגש העצמי דקרב

אלקים לי טוב, והינו שנמצא

עדין בציור בדמות ותבנית של

גן-עדן התחתון, שהענין

דיושבין ונהנין מזיו השכינה

הוא באופן של השגה

ותפיסא, מאחר שהיא השגת

המצאות' בלבד, ובה יכולה להיות

השגה ותפיסה' באלוקות ולכן גם

הענין דנהנין מההשגה שנתפסה'

ונקלטה היטב הוא באופן של

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 הַנְּאִה מוֹרְגֶשֶׁת, וְעַל זֶה מִתְמַרְמֵר כּוֹ', שְׁנִמְצָא בְּמַעֲמַד
 2 וּמִצֵּב שֵׁשׁ אֲצִלוֹ הַנְּאִה מוֹרְגֶשֶׁת וּדְבַר זֶה מוֹכִיחַ שְׁעִדִין יֵשׁ בּוֹ
 3 תַּחֲשׁוּהָ מִסּוּיִמַת שֶׁל יִשׁוּת עֲצִמִית וְעַל כֵּן הוּא מִתְמַרְמֵר, כִּינּוּן שְׁרָצוֹנוֹ
 4 הוּא לְהַגִּיעַ לְתַעֲנוּג עֲצָמִי וְלֹא רַק הֵנָּה שְׁנוּבַעַת מֵהִשְׁגָּה וְלֹא הִבְהָ
 5 עֲצָמִית כּוֹ' וְלֹא רַק אֲהַבָה שְׁנוּבַעַת
 6 מִטַּעַם וְהִיבָה וּמְתוּעַלַת אִישִׁית.
 7 וְעַל-יְדֵי מְרִירוֹת זֹו שְׁהִיא
 8 בִּיטוּל מְצִיאוֹתוֹ, כִּי עַל יְדֵה הוּא
 9 יוֹצֵא מִגְדְּרֵי הַמְצִיאוֹת הָאִישִׁית שֶׁלּוֹ
 10 וּמִתְעַלָּה הֵרִי הוּא מְגִיעַ לְאַהֲבָה
 11 הָעֲצָמִית, בְּדוּגְמַת הַפְּעוּלָה שֶׁל
 12 בִּיטוּל הַמְצִיאוֹת שְׁבַעֲנִין
 13 הָעֲמוּד שְׁעַל-יְדֵי עוֹלָיִם מִגֶּן-
 14 עֵדֶן הַתַּחְתּוֹן לְגֶן-עֵדֶן
 15 הָעֵלְיוֹן, כִּנּוּן (סְעִיף ו')
 16 בְּעֵנִין וּבְזָה הַנְּעִרָה בָּאָה
 17 כִּמְבוֹאֵר לְעֵיל שְׁתוֹכְנוּ וְעִנְיָנו שֶׁל
 18 הָעֲמוּד' שְׁדִרְכוּ הִיא הָעֵלִיָּה מִגֶּן עֵדֶן
 19 הַתַּחְתּוֹן לְגֶן עֵדֶן הָעֵלְיוֹן הוּא עֵנִין
 20 הַבִּיטוּל וְהִצִּיאָה מֵהַמְצִיאוֹת הַקּוֹדֵמֹת
 21 וְהָעֲמוּד' נִקְרָא "זֶה".
 22 (ח) וְהִנֵּה כְּלֹלוֹת הָעֵנִין דְּבִירוֹר
 23 אוֹכֵל מִתּוֹךְ אוֹכֵל שְׁעִנְיָנו הוּא
 24 עֵלִיָּה מִדְּרָגָה לְדְרָגָה כְּטוֹב עֲצֵמוֹ
 25 (שְׁבָא לְאַחֲרֵי הַבִּירוֹר בְּעֵנִין
 26 שֵׁשׁ בּוֹ פְּסוּלָת, אִם בָּאוּפֵן
 27 דְּבִירוֹר הַפְּסוּלָת מִתּוֹךְ הָאוֹכֵל
 28 שְׁהוּא הַבִּירוֹר מִלְּמַטָּה לְמַעַלָּה בְּדֶרֶךְ
 29 אוֹר חוֹר' אוֹ בָּאוּפֵן דְּבִירוֹר
 30 הָאוֹכֵל מִתּוֹךְ הַפְּסוּלָת, שְׁהוּא
 31 הַבִּירוֹר מִלְּמַעַלָּה לְמַטָּה בְּדֶרֶךְ אוֹר
 32 יִשְׂרָאֵל כִּנּוּן (בְּאֵרוּכָה) הוּא אוֹפֵן
 33 הַבִּירוֹר דְּלַעֲתִיד לְבֹא, בִּימֹת
 34 הַמְּשִׁיחַ, שְׁאֵז יְקוּיִם הִיעִיד⁶⁵
 35 הַנְּבוּאִי אֶת רוּחַ הַטּוֹמָאָה
 36 אֲעִבִיר מִן הָאָרֶץ, וְלֹא יִהְיֶה
 37 עֵנִין שֶׁל פְּסוּלָת וְסִיגִיִּם, כִּפִּי
 38 שֵׁשׁ כִּיּוֹם בּוֹמֵן הַגְּלוּת וּכְלֹלוֹת
 39 הָעֲבוּדָה תִּהְיֶה בָּאוּפֵן שֶׁל
 40 עֲלִיּוֹת בָּאוּרֹת הַקְּדוּשָׁה
 41 גּוֹפָא, כִּמְבוֹאֵר בְּאֵגְרַת
 42 הַקְּדָשִׁי⁶⁶ שְׁכַסְפֵּר הַתְּנִיא ש"אחור

1 מִתְמַרְמֵר כּוֹ', שְׁנִמְצָא בְּמַעֲמַד וּמִצֵּב שֵׁשׁ אֲצִלוֹ
 2 הַנְּאִה מוֹרְגֶשֶׁת, כִּינּוּן שְׁרָצוֹנוֹ הוּא לְהַגִּיעַ לְתַעֲנוּג
 3 עֲצָמִי וְלֹא הִבְהָ עֲצָמִית כּוֹ'. וְעַל-יְדֵי מְרִירוֹת זֹו
 4 שְׁהִיא בִּיטוּל מְצִיאוֹתוֹ, הֵרִי הוּא מְגִיעַ לְאַהֲבָה
 5 הָעֲצָמִית, בְּדוּגְמַת בִּיטוּל הַמְצִיאוֹת שְׁבַעֲנִין
 6 הָעֲמוּד שְׁעַל-יְדֵי עוֹלָיִם מִגֶּן-עֵדֶן הַתַּחְתּוֹן לְגֶן-
 7 עֵדֶן הָעֵלְיוֹן, כִּנּוּן (סְעִיף ו') בְּעֵנִין וּבְזָה הַנְּעִרָה
 8 בָּאָה.
 9 (ח) וְהִנֵּה כְּלֹלוֹת הָעֵנִין דְּבִירוֹר אוֹכֵל מִתּוֹךְ
 10 אוֹכֵל (שְׁבָא לְאַחֲרֵי הַבִּירוֹר בְּעֵנִין
 11 שֵׁשׁ בּוֹ פְּסוּלָת, אִם בָּאוּפֵן דְּבִירוֹר הַפְּסוּלָת
 12 מִתּוֹךְ הָאוֹכֵל אוֹ בָּאוּפֵן דְּבִירוֹר הָאוֹכֵל מִתּוֹךְ
 13 הַפְּסוּלָת, כִּנּוּן (בְּאֵרוּכָה) הוּא אוֹפֵן הַבִּירוֹר
 14 דְּלַעֲתִיד לְבֹא, שְׁאֵז יְקוּיִם הִיעִיד⁶⁵ אֶת רוּחַ
 15 הַטּוֹמָאָה אֲעִבִיר מִן הָאָרֶץ, וְלֹא יִהְיֶה עֵנִין שֶׁל
 16 פְּסוּלָת וְסִיגִיִּם, וּכְלֹלוֹת הָעֲבוּדָה תִּהְיֶה בָּאוּפֵן
 17 שֶׁל עֲלִיּוֹת בָּאוּרֹת הַקְּדוּשָׁה גּוֹפָא, כִּמְבוֹאֵר
 18 בְּאֵגְרַת הַקְּדָשִׁי⁶⁶.
 19 וְזֶהוּ גַם מֵה שְׁנִמְצָא עַל לְעִתִּיד-לְבֹא וְאֲכַלְתֶּם
 20 אֶכּוֹל וְשָׁבוּעַ גּוֹ'⁶⁷, וּמְבוֹאֵר בְּלִקוּטֵי
 21 תוֹרָה'⁶⁸ הַפְּרוּשׁ בְּזָה, שְׁדָבָר שְׁכָבֵר נֶאֱכַל
 22 (וּנְתַבְּרָר), תַּחְזְרוּ וְתֹאכְלוּ אוֹתוֹ, אוֹ שְׁתַּהֲיֶה
 23 אֲכִילַת דְּבָר שְׁמַצֵּד-עֲצָמוֹ הוּא הָאוֹכֵל (הֵינּוּ
 24 שְׁהוּא עֲצָמוֹ הַמְּבָרָר). דְּהִנֵּה, כְּלֹלוֹת עֵנִין אֲכִילַת
 25 הָאָדָם הוּא כְּדִי לְבָרֵךְ אֶת הַחַי, עַל-יְדֵי-זֶה
 26 שְׁנִיּוֹן מִמֶּנּוּ וְנַעֲשֶׂה דָם וּבִשָּׁר כְּבִשְׂרוֹ, וְעַל-יְדֵי-
 27 זֶה מִתְבָּרָר גַּם הַצּוֹמֵחַ שְׁנֹכְלָל בְּחַי, וְהַדּוּמִּם
 28 שְׁנֹכְלָל בְּצוּמָח, כִּמְבוֹאֵר בְּסִפְרֵי מוֹסֵר וּחְקִינְיָה
 29 וּבְאֵרוּכָה בְּסִפְרֵי קַבְּלָה וּחְסִידוֹת בְּעֵנִין ד'
 30 בְּחִינּוֹת דּוּמִם-צוּמָח-חַי-מְדַבֵּר⁶⁹, שְׁתַּכְלִית
 31 הַדּוּמִם לְהַתְּעַלּוֹת בְּצוּמָח, וְתַכְלִית הַצּוּמָח לְהַתְּעַלּוֹת בְּחַי, וְתַכְלִית הַחַי
 32 לְהַתְּעַלּוֹת בְּמַדְבָּר, וְעַל-יְדֵי-זֶה מִתְּעַלִּים פּוֹלָם בְּמַדְבָּר, שְׁנַעֲשִׂים דָם וּבִשָּׁר

(65 זכרי' יג, ב. 66) סכ"ו (קמה, א). (67 יואל ב, כו. 68) צו ז, ג ואילך. (69) ראה עיקרים מאמר ג פ"א. קונטרס ומעין מאמר א פ"ג. קונטרס העבודה פ"ו (ע' 43). ספר השיחות תורת שלום ע' 243.

מי מנה עפר יעקב

ביאור בדרך אפשר

1 שְׁנַעֲשִׂים דָם וְיִשְׂרָאֵל כְּבָשָׂרוֹ כִּשְׁמֵ שְׁבַשְׁטוֹת הַמְּזוּן שֶׁל הָאָדָם מוֹרֵכֵב
2 מְדוּמָם צוֹמַח וְחֵי גַם יַחַד.

3 וְנוֹסֵף לְכֹף שְׂפוּלָם הֵן הַחַי, הֵן הַצּוֹמַח וְהֵן הַרוּמָם מִתְעַלִּים
4 לְמַדְרַגַת הַמְּדַבֵּר, הֵנָּה גַם הַמְּדַבֵּר עֲצָמוֹ, שֶׁהוּא הָאוֹכֵל
5 וְהַמְּבַרֵר, צָרִיף לְהַתְּבַרֵר
6 וְלִהְיוֹת דָּבָר מְאֻכָּל
7 (וְאִכְלָתָם אָכּוֹל גו') כְּמוֹן
8 שְׂעוּלָה וְנִכְלָל לְמִצְיָאוֹת
9 שְׁלֹמְעֵלָה הַיְמָנוּ, וְהֵינּוּ
10 שְׁמִתְעַלָּה וּמִתְקַשֵּׁר בְּמִקּוּרוֹ
11 וְשָׂרְשׁוֹ, וּבְאוֹפֵן שְׁמִתְבַּטְּלָת
12 מִצְיָאוֹתוֹ כִּדְבַר כַּפְּנֵי עֲצָמוֹ, וְהִיא
13 עֲכָלְת' וּמִתְבַּטְּלָת עַד שְׂאִינָה
14 אֲלֵא מִצְיָאוֹת הַמִּקּוּר
15 שְׁנִתְאַחַד עִמּוֹ.
16 אֲמָנָם בִּיּוֹן שְׁפָל הַעֲנִינִים
17 דְלַעֲתִיד-לָבֵא בָּאִים עַל-יְדֵי
18 מַעֲשֵׂינּוּ וְעִבּוּדֵינּוּ בְּמִשְׁפָּחָה
19 זְמַן הַגְּלוּת⁷⁰, כְּמִבּוּאָר בַּסֵּפֶר
20 הַתְּנִי"א שִׁתְּכִילֵית הַשְּׁלִימוֹת הַזֶּה שֶׁל
21 יְמוֹת הַמִּשְׁחָה וְתַחֲיִית הַמַּתִּים שֶׁהוּא
22 גִּילּוֹי אֹרֵךְ אִין סוֹף בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם
23 הַזֶּה הַגִּשְׁמִי, תְּלוֹי בְּמַעֲשֵׂינּוּ וְעִבּוּדֵינּוּ
24 כֹּל זְמַן מִשְׁךְ הַגְּלוּת" לִכֵּן הֵנָּה גַם
25 עֲכָשׁוֹ בּוֹזְמַן הַגְּלוּת לְמִרּוֹת שְׂעִדִין
26 יִשְׁנָה מִצְיָאוֹת שֶׁל קְלִיפּוֹת וּסְטֵרֵא
27 אַחֲרָא, בְּכֹל זֹאת יִשְׁנָה הַעֲבֹדָה
28 דְּבִרְרוֹר אוֹכֵל מִתּוֹךְ אוֹכֵל
29 בְּזַמְנֵים מִיּוֹחָדִים וְיָמֵי סְגוּלָה
30 עַל דֶּרֶךְ הַמְּבּוּאָר בַּחֲסִידוֹת שְׂאִינוּ
31 דּוּמָה הַבִּירוּר' שְׂבִאכִילָה בִּימֹת הַחֹל
32 לְהַעֲלִית הַמֵּאכִלִים לְקִדּוּשָׁה עַל יְדֵי
33 אִכִּילָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.
34 וּבְכִלְלוֹת עֲנִיין הַעֲלִיָּה מִסּוֹג זֶה
35 שְׂקִיָּים כְּבֵר עֵתָה וְלֹא רַק לְעִתִּיד לְבוֹא
36 הָרִי זֶה עֲנִיין עֲלִית הַנְּשִׂמָה
37 לְגַן-עֵדֶן הַעֲלִיּוֹן, כְּפִי שְׂמֵאִיר
38 בּוֹ גַם בְּחִינַת חֲקֻמָּה (עַל-יְדֵי
39 עֲבֹדַת הָאָדָם, שְׁהָרִי גַן-עֵדֶן
40 הַעֲלִיּוֹן מִצַּד עֲצָמוֹ הוּא
41 בְּחִינַת בִּינָה), כְּמוֹ שְׁנִתְבַּאֵר
42 לְעִיל (סְעִיף ו') שְׂאִמָּנָם בְּגַן עֵדֶן

ביאור בדרך אפשר
העליון אין הבנה והשגה כמו בגן עדן התחתון כי זו 'השגת המהות' שאי אפשר לתפוס, בכל זאת בעלייה נוספת ייתכן מצב שכן תהיה בו הארה מהחכמה (יסוד אבא) שברוך כלל היא למעלה מהבנה והשגה. ובעבודת הנשמה בגן עדן הפועלת את ההתגלות הזו בגן עדן העליון הרי זו העלייה למדרגה הרביעית שהיא המדרגה דטהורה היא. דהנה ידועה הקושיא⁷¹ בענין נוסח התפילה בברכות השחר נשמה שנתת בי טהורה היא, אתה בראתה אתה יצרתה אתה נפתחתה כו'⁷², דלקאורה, איך שפך טהורה היא, קודם שבראתה ואם היא עדיין לא קיימת, איך אפשר לכנותה 'טהורה היא'?

אף הענין הוא, שיש מדרגת הנשמה כפי שהיא בבחינת בראתה, שהוא ענין בריאה יש דבר מאין לא-דבר, אף קודם שהנשמה היא בבחינת בראתה (יש ומציאות), הרי היא במעמד ומצב של אין, העדר המציאות, ואז נקראת הנשמה טהורה וזו אכן דרגה נעלית יותר מאשר בראתה. וזוהי עבודת הנשמה בעלייתה מלמטה למעלה, בצאת הנפש מהגוף, כאשר היא עולה מדרגה לדרגה, ועד שעולה מגן עדן התחתון לגן עדן העליון ובו עצמו היא ממשיכה לעלות מדרגה לדרגה, ועבודתה בכל העלויות הללו היא לחזור ולהתעלות מבחינת בראתה יצרתה ונפתחתה, ולהגיע עד לבחינת טהורה היא. (ט) ועל-פייזה יובן גם מה שכתוב מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל, ומיושבות השאלות שנשאלו בתחילת המאמר שב' הענינים דעפר יעקב ורובע ישראל הם מכוונים לבי אופני הברור המבוארים לעיל, האחד - בירור

(70 ראה תניא רפ"ז. 71) ראה תו"א משפטים עז, א. לקו"ת בחוקותי מו, ד. שה"ש טז, ד. ובכ"מ. 72) ברכת "אלקי נשמה" בברכת השחר.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 והפרדה של הטוב מבחינת הפסולת ממש (ובשני האופנים האמורים
 2 הן בירור הפסולת מתוך האוכל והן בירור האוכל מתוך
 3 הפסולת), וביורור נוסף שאינו שייך לענין הפסולת, כי אם
 4 בירור אוכל מתוך האוכל.
 5 והולך ומבאר כיצד שלושת העניינים
 6 הללו נרמזים בפסוק זה:
 7 והענין בזה, דהנה עפר הארץ
 8 הגשמית והחומרית מורה על ענין
 9 החמריות, והינו שישנו הן
 10 פסולת והן טוב, ולכך צריך
 11 להיות ענין של בירור, והבירור
 12 הוא באחד משני האופנים המבוארים
 13 לעיל אם באופן של אור חזר
 14 - בירור הפסולת מתוך
 15 האוכל, או באופן של אור
 16 ישר - בירור האוכל מן
 17 הפסולת. ולכן נאמר כאן לא רק
 18 "יעקב" סתם שגם זו ירידה לבחינת
 19 עקב אלא נאמר עפר יעקב, כי
 20 ההתעסקות עם ענין העפר, כי
 21 לברר את החמריות והפסולת
 22 כו', שייכת למדרגות
 23 התחתונות שבנשמה
 24 שנקראות בשם יעקב. וגם
 25 בדרגת עפר יעקב נאמר מי
 26 מנה, ומצד שני, למרות שמדובר
 27 בדרגה נמוכה, גם כאן הפסוק אומר
 28 "מי מנה", במובן של מי יוכל למנות
 29 שזהו למעלה ממספר, דכיון
 30 שהעבודה לברר את ענין
 31 העפר ולהעלות את החומריות של
 32 העולם הזה לקדושה היא על-ידי
 33 התורה ומצותיה שהם
 34 למעלה מהגבלה, כמו
 35 שכתוב⁷³ רחבה מצותך מאד,
 36 והביטוי 'מאד' מורה על בלי גבול
 37 הרי זה פועל גם למטה
 38 ב'עפר יעקב' שיהיה באופן
 39 דמי מנה, למעלה ממספר
 40 וכפי שהובא בתחילת המאמר שיש
 41 כאן הארה של בלי גבול בתוך הגבול
 42 (על דרך המבואר על הפסוק 'והיה
 43 מספר בני ישראל כחול הים (עפר) אשר
 33

44 לא יספר מרוב" שהחיבור בין "מספר" ו"לא יספר" מלמד על החדרת
 45 הכלי-גבול בתוך הגבול עצמו.
 46 ובה יובן גם מה שכתוב במדרש⁷⁴ על הפסוק⁷⁵ אל גנת
 47 אגוז ירדתי, מה אגוז זה השק מלא אגוזים בידך, אתה
 48 נותן לתוכו כמה שומשמים
 49 כמה חרדלים והן מחזיקין,
 50 ואף שהשק מלא אינם נופלים ממנו
 51 כך כמה גרים באו ונתוספו
 52 בישראל ועם ישראל נשאר שלם,
 53 הדין הוא דכתיב זהו שכתוב מי
 54 מנה עפר יעקב.
 55 והענין בזה, דלכאורה אינו
 56 מובן, מה כוונת המדרש כאן הרי
 57 הגרים שנתוספו בישראל
 58 במשך השנים אינם במספר
 59 מרובה כל כך, שיפול על זה
 60 הלשון מי מנה עפר יעקב?
 61 ומבואר בזה⁷⁶, בתורת החסידות
 62 שגרים קאי על ניצוצות
 63 הקדושה שנפלו ונשקעו
 64 ב'לעומת-זה', כנוכר לעיל שבגלל
 65 'שבירת הכלים' בעולם התוהו היתה
 66 נפילה של ניצוצות הקדושה ועל
 67 זה היא עבודת הביורורים,
 68 לברר ולזכך ולהעלות את
 69 הניצוצות, עד שיהיו נקללים
 70 בשק של אגוזים ויהפכו לחלק
 71 בלתי נפרד מעם ישראל, ועל-זה
 72 נאמר מי מנה עפר יעקב,
 73 שהוא ענין ריבוי הניצוצות
 74 (גרים) שנתוספו בישראל,
 75 לפי שענין הביורורים הוא
 76 תכלית ירידת הנשמה למטה,
 77 ירידה צורך עליה כי על ידי
 78 עבודת הביורורים שענינה הוא בירור

הם ב' אופני הבירור, בירור מבחינת הפסולת
 ממש (הן בירור הפסולת מתוך האוכל והן
 בירור האוכל מתוך הפסולת), וביורור שאינו
 שייך לענין הפסולת, כי אם בירור אוכל מתוך
 האוכל.
 והענין בזה, דהנה עפר מורה על ענין
 החמריות, והינו שישנו הן פסולת והן
 טוב, ולכך צריך להיות ענין של בירור, אם
 באופן של אור חזר - בירור הפסולת מתוך
 האוכל, או באופן של אור ישר - בירור האוכל
 מן הפסולת. ולכן נאמר עפר יעקב, כי
 ההתעסקות עם ענין העפר, לברר את החמריות
 והפסולת כו', שייכת למדרגות התחתונות
 שבנשמה שנקראות בשם יעקב. וגם בדרגת
 עפר יעקב נאמר מי מנה, שזהו למעלה ממספר,
 דכיון שהעבודה לברר את ענין העפר היא
 על-ידי התורה ומצותיה שהם למעלה מהגבלה,
 כמו שכתוב⁷³ רחבה מצותך מאד, הרי זה פועל
 גם למטה ב'עפר יעקב' שיהיה באופן דמי מנה,
 למעלה ממספר.

ובזה יובן גם מה שכתוב במדרש⁷⁴ על
 הפסוק⁷⁵ אל גנת אגוז ירדתי, מה אגוז
 זה השק מלא אגוזים בידך, אתה נותן לתוכו
 כמה שומשמים כמה חרדלים והן מחזיקין, כך
 כמה גרים באו ונתוספו בישראל, הדין הוא
 דכתיב מי מנה עפר יעקב. והענין בזה,
 דלכאורה אינו מובן, הרי הגרים שנתוספו בישראל אינם במספר מרובה כל
 כך, שיפול על זה הלשון מי מנה עפר יעקב. ומבואר בזה⁷⁶, שגרים קאי על
 ניצוצות הקדושה שנפלו ונשקעו ב'לעומת-זה', ועל זה היא עבודת
 הביורורים, לברר ולזכך ולהעלות את הניצוצות, עד שיהיו נקללים בשק של
 אגוזים, ועל-זה נאמר מי מנה עפר יעקב, שהוא ענין ריבוי הניצוצות (גרים)
 שנתוספו בישראל, לפי שענין הביורורים הוא תכלית ירידת הנשמה למטה,
 ירידה צורך עליה.

(73) תהלים קיט, צו. (74) שהש"ר פ"ו, כו. (75) שה"ש ו, יא. (76) ראה תו"א לך לך יא, ב. אוה"ת פרשתנו ע' תתקכו.

ביאור בדרך אפשר

1 והעלאת הניצוצות, הנשמה 'מרויחה' ובסופו של דבר מגיעה לדרגה יותר
 2 גבוהה מכפי שהייתה קודם שירדה למטה לעולם הזה.
 3 וזהו גם מה שנתבאר לעיל (סעיף ג) בענין דאזהב ה'
 4 שערי ציון, אזהב ה' שערים המצוינים בהלכה יותר מבתי
 5 פנסיות ומבתי מדרשות,
 6 והינו שבודאי צריך להיות
 7 גם הענין דבתי פנסיות ובתי
 8 מדרשות, ובודאי שגם לימוד
 9 התורה ללא מסקנה הלכה למעשה הוא
 10 דבר טוב ורצוי שזהו ענין תפילתי
 11 סמוכה למטתי⁷⁷, תיכף בקומנו
 12 מהשינה בבוקר, בתור הכנה והקדמה
 13 ללימוד התורה אחרי התפילה שעל-
 14 ידי-זה כתוצאה מהתפילה שקודם
 15 הלימוד יהיה לימוד התורה
 16 פדבעי, היינו שידע ויזכור
 17 אודות נותן התורה, ויכון את
 18 ההלכה לאמיתתה (וכאן אין
 19 הכוונה לפסק ההלכה למעשה אלא
 20 ללימוד ההלכה לפי האמת, להבחין ולדעת
 21 שפשביל זה צריך להיות
 22 במעמד ומצב דהני' עמו⁷⁸,
 23 שהלכה כמותו בכל מקום⁷⁹,
 24 אבל תכלית הפונה שדווקא על
 25 זה נאמר "אזהב ה'" היא הענין
 26 דשערים המצוינים בהלכה,
 27 פסק-דין הלכה למעשה, פיון
 28 שעל-ידי-זה דוקא נעשה
 29 ענין הפירורים, שזהו תכלית
 30 הפונה בירידת הנשמה
 31 למטה, כמבואר לעיל בהרחבה
 32 שדווקא לאחר הכרעת הדין למעשה
 33 מה כשר ומה טהור יכול להיות בירור
 34 והעלאת של הרברים הגשמיים.
 35 וזהו גם הדייק אזהב ה'
 36 שערי ציון מפל משכנות
 37 יעקב, ציון דייקא, ואף שהפסוק
 38 מכוון על ענין ההלכה למעשה, הרבר
 39 נקרא "שערי ציון" להדגיש כפי
 40 שמבאר ה'צמח צדק' ברשימות של ביאורים על פי חסידות

ביאור בדרך אפשר

לתהלים⁸⁰ שציון בגימטריא יוסף, וענין יוסף הוא כמו
 שכתוב⁸¹ שנקרא בשם זה כי רחל אמו אמרה בלידתו יוסף ה' לי בן
 אחר (ולפי פשוטו הכוונה לתפילה שיוולד לה בן נוסף, ולפי החסידות
 הכוונה שגם מאחר שרחוק מענייני קדושה נעשה בן⁸² קרוב ואהוב,
 על-דרך ענין הגרים
 שניתוספו בישראל), שעל-
 ידי-זה מתברר האור שנפל
 בניצוצות הקדושה מעולם
 התהוה.
 ועל-זה נאמר אזהב ה'
 שערי ציון מפל משכנות
 יעקב, "ציון" הוא "יוסף" ולענין
 שבחו של יוסף הכתוב מזכיר את
 יעקב פי אלה תולדות יעקב
 (הוא) יוסף (דוקא שהוא
 עיקר תולדותיו של יעקב,
 יותר משאר השבטים)⁸³,
 כדאיתא בזהר⁸⁴ ומבואר
 בארוכה בבאורי הזהר⁸⁵,
 שחכיבותא דיעקב החביבות
 והמעלה המיוחדת של יעקב בתור
 'בחיר שבאבות' ותכלית
 השלמות שלו היא בדרגת
 יוסף דוקא, והינו דאף שגם
 יעקב עצמו היה בבחינת
 מרפכה⁸⁶, כמבואר בקבלה
 וחסידות שכל שלושת האבות היו
 בבחינת "מרכבה" לאלוקות (הינו
 בביטול מוחלט, כמו מרכבה שבטלה
 לרוכב ומנהיג אותה בביטול מוחלט
 ואין לה כל רצון משלה) מפל-מקום
 עיקר החידוש של הביטול לאלוקות
 והפעולה של בירור וזיכוך העולם
 הוא בדרגת יוסף, שהוא
 המשפיר לכל עם הארץ⁸⁷,
 לפי פשוטו הכתוב מדבר על כך
 שיוסף היה זה שנתן פרנסה וזמן
 לכולם בימי הרעב, ולפי החסידות
 הינו שעל-ידו על ידי יוסף
 נמשך ונפעל הברור של הגשמיות למטה בעולמות בריאה-

(77) ברכות ה, ב. וראה לקו"ת ברכה צו, ב. (78) שמואל-א טז, יח. (79) סנהדרין צג, ב. וראה אוה"ת יתרו ע' תתצ ואילך.
 סה"מ תרכ"ז ע' דש ואילך. המשך תרס"ו ע' תכט ואילך. לקו"ש חט"ו ע' 233 ואילך. (80) יהל אור עה"פ
 ס"ד (ע' שח). (81) ויצא ל, כד. (82) אוה"ת ויצא רכ, א. סה"מ תרס"א ע' קסד. תרח"ץ ע' ל. (83) וישב לו, ב. (84) ח"א רטז,
 ב. (85) ביאורי הזהר פ' ויחי - לאדמו"ר האמצעי כט, ד ואילך. ולאדמו"ר ה"צ"ח ח"א ע' קסח ואילך. (86) ב"ר פמ"ז, ו.
 פפ"ב, ו. (87) מקץ מב, ו.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 יְצִירָה-עֲשִׂיָּהּ, וְעַד לְעוֹלָם הִנֵּה הַתַּחֲתוֹן שְׂאִין תַּחֲתוֹן
 2 לְמִטָּה הַיִּמְנֹנִי, שֶׁגַם אוֹתוֹ יוֹסֵף מְבַרֵּר שְׁזָהוּ כְּלָלוֹת הַבִּירוֹר
 3 דְּעַפְרָא יַעֲקֹב, כְּנִ"ל.
 4 אֲמַנְגָּם הַבִּירוֹר דְּעַפְרָא יַעֲקֹב, שְׁעֵלְיוֹ מְדוּבָר בְּחִצְיוֹ הָרֵאשׁוֹן שֶׁל הַפְּסוּקָה
 5 "מִי מִנֵּה עֵפֶר יַעֲקֹב" שֶׁהוּא בִירוֹר
 6 הַנִּיצוּצוֹת מִבְּחִינַת הַפְּסוּלָת, 1
 7 בְּשֵׁנֵי הָאֻפְנִים הָאֻמּוּרִים הֵן בִירוֹר
 8 בְּדֶרֶךְ מְלֻמְטָה לְמַעְלָה (בִירוֹר
 9 הַפְּסוּלָת מֵתוֹךְ הָאוּכָל) וְהֵן
 10 בִירוֹר בְּדֶרֶךְ מְלֻמְטָה לְמִטָּה
 11 (בִירוֹר הָאוּכָל מֵתוֹךְ
 12 הַפְּסוּלָת), הוּא בַתְּחֵלֶת
 13 הַעֲבוּדָה כֹּאשֶׁר עֲדִיין יֵשׁ צוּרֵךְ לְבוֹא
 14 בְּמִנְעַע עִם פְּסוּלָת. וְעַל זֶה אָמְרוּ⁸⁸
 15 חֲכָמֵינוּ ד"ל (לְפִי הַמְשַׁמְעוֹת הַפְּנִימִיּוֹת)
 16 מִי שֶׁשָּׂרַח בְּעָרֵב שֶׁבַת יֹאכֵל
 17 בְּשֶׁבַת, הֵינּוּ שֶׁהַעֲבוּדָה בְּדִרְגָה
 18 נְמוּכָה ("עָרֵב שֶׁבַת") מְבִיאָה בְּסוּפוֹ
 19 שֶׁל דָּבָר לְעֵלְיָה לְעֲבוּדָה בְּמִצַּב נַעֲלָה
 20 יוֹתֵר שְׁעֵל-יְדִי-זֶה בָּאִים אַחֲרֵי-
 21 כֶּף לְהַבִירוֹר הַיּוֹתֵר נַעֲלָה,
 22 שְׂאִינוֹ שְׂיִיף לְבִירוֹר
 23 הַנִּיצוּצוֹת מִבְּחִינַת הַפְּסוּלָת,
 24 אֲלָא בִירוֹר אוּכָל מֵתוֹךְ
 25 אוּכָל.
 26 וּבִירוֹר זֶה, הַנַּעֲלָה יוֹתֵר שְׂאִין בּוֹ מִגַּע
 27 עִם פְּסוּלָת כֹּלל, הוּא הַבִירוֹר שְׁעֵלְיוֹ
 28 מְדוּבָר בְּחִצְיוֹ הַשֵּׁנִי שֶׁל הַפְּסוּקָה:
 29 וְזָהוּ שְׁלֹא-אֲחֵרֵי מִי מִנֵּה עֵפֶר
 30 יַעֲקֹב, נֶאֱמַר וּמִסְפָּר אֶת רוּבֵעַ
 31 יִשְׂרָאֵל, שְׂאִין זֶה בִירוֹר
 32 הַנִּיצוּצוֹת מֵתוֹךְ הַפְּסוּלָת,
 33 אֲלָא בִירוֹר אוּכָל מֵתוֹךְ
 34 אוּכָל, וְלִכֵּן נֶאֱמַר כָּאֵן לְשׁוֹן
 35 מִסְפָּר דְּוָקָא, הַפְּסוּקָה מְדִיִּיק וְאוֹמֵר
 36 בְּסִמְכוֹת לֵיעֲקֹב (הַבִירוֹר בְּדִרְגָה
 37 הַנְּמוּכָה) מִי מִנֵּה' וּבְסִמְכוֹת לִישְׂרָאֵל
 38 (הַבִירוֹר בְּדִרְגָה הַגְּבוּוּחָה) 'וּמִסְפָּר'
 39 שֶׁהוּא מְלֻשׁוֹן סְפִירוֹת
 40 וּבְהִירוֹת⁸⁹, כְּמוֹ 'אֲבָן סְפִיר' שֶׁהִיא
 41 אֲבָן מֵאִירָה שְׁמוֹרָה עַל גִּילּוּי

הָאוֹר, וּמָה שְׁמִתְגַּלְגָּלָה הוּא בְּחִינַת רוּבֵעַ יִשְׂרָאֵל, כְּמִבּוּאָר
 בְּלִקוּטֵי תוֹרָה⁹⁰ שְׂרוּבֵעַ יִכּוֹל לְהַתְּפָרֵשׁ בְּשֵׁנֵי פִירוּשִׁים – רִבַּע (אֶחָד)
 מֵאַרְבַּעָה) וְהַרְבִּיעִי. וְכֵאֵן הֵינּוּ מְדֻרְגָּה הַרְבִּיעִית, וְרוּבֵעַ יִשְׂרָאֵל
 הֵינּוּ הַמְדֻרְגָּה הַרְבִּיעִית שְׂבִישְׂרָאֵל, בְּחִינַת טְהוֹרָה הִיא,
 שֶׁהִיא הַדְּרִגָּה הַרְבִּיעִית שְׁלֻמְעֵלָה
 מִבְּרֵאשִׁיתָה יְצִרְתָּהּ וּנְפַחְתָּהּ
 שְׁלוּשַׁת הַדְּרִגוֹת שְׁלֻמְטָה מִטְּהוֹרָה.
 וְזָהוּ וּמִסְפָּר אֶת רוּבֵעַ
 יִשְׂרָאֵל, שְׂבִיחִינָה הַרְבִּיעִית
 שְׂבִישְׂרָאֵל, שֶׁהִיא כְּאִמּוֹר בְּחִינַת
 טְהוֹרָה הִיא, הִיא בְּגִילּוּי
 בְּאוּפְן שֶׁל סְפִירוֹת וּבְהִירוֹת
 (מִסְפָּר). וְעֵנִין זֶה נַעֲשֶׂה עַל-
 יְדֵי הַבִּיטוּל בְּמִצִּיאוֹת לְגַמְרִי,
 עַל-דֶּרֶךְ הַבִּיטוּל שְׂבַעֲלֵינָה
 מִגֵּן-עֲדָן הַתַּחֲתוֹן לְגֵן-עֲדָן
 הָעֲלִיּוֹן, וְעוֹד לְמַעְלָה מִזֶּה,
 וְאִפְּלוּ בִיטוּל עוֹד יוֹתֵר נַעֲלָה וְלִכֵּן
 מֵאִיר הָאוֹר לְלֹא הָעֵלֶם
 וְהַסְתָּר כֹּלל, כִּי הוּא נִמְשָׁךְ וּמִתְגַּלְגָּל
 בְּעֻקְבוֹת בִּיטוּל מוּחַלְט, לִכֵּן הוּא מֵאִיר
 לְלֹא כֹל הַגְּבִלָה וְאִפְּלוּ לְלֹא
 מְדִידָה וְהַגְּבִלָה שֶׁל הַכְּלִי,
 שֶׁהִי בְּדֶרֶךְ כֹּלל אֹרוֹת נִמְשָׁכִים אֵל
 תוֹךְ כֹּלִים וְהַכְּלִי נִעֲדֵר לְהַגְּבִיל אֶת
 הָאוֹר (לְמַשֵּׁל, עֵשֶׂר הַסְפִירוֹת מִתְגַּלְגּוֹת
 בְּדֶרֶךְ שֶׁל אֹרוֹת וְכֹלִים וּמְבּוּאָר עַל כֵּךְ
 שֶׁהָאוֹר הוּא גִילּוּי הָאֵין-סוּף, וְהַכְּלִי הוּא
 הַפּוֹעֵל אֶת הַהַגְּדָרָה וְהַהַגְּבִלָה שֶׁל
 הָאוֹר) אֲבָל כֹּאשֶׁר הַהִמְשָׁכָה הִיא עַל
 יְדֵי בִיטוּל בְּתַכְלִית הָרִי לְמִרוֹת שֶׁגַם אֵז
 הָאוֹר בָּא בְּאֻמְצוּעוֹת כֹּלִי, בְּכֹל זֹאת
 הַכְּלִי לֹא פּוֹעֵל בּוֹ מְדִידָה וְהַגְּבִלָה
 וְהֵינּוּ שְׂפָל עֵנִין הַכְּלִי אֵינוֹ
 אֲלָא לְהַמְשִׁיף וְלְגַלּוֹת אֶת
 הָאוֹר, שְׁזָהוּ עֵנִין הַמִּסְפָּר,
 מְלֻשׁוֹן סְפִירוֹת וּבְהִירוֹת.

וְהֵינּוּ שְׂפָל עֵנִין הַכְּלִי אֵינוֹ אֲלָא לְהַמְשִׁיף וְלְגַלּוֹת אֶת הָאוֹר, שְׁזָהוּ עֵנִין
 הַמִּסְפָּר, מְלֻשׁוֹן סְפִירוֹת וּבְהִירוֹת.

(88 ע"ז ג, א. 89) ראה תו"ח משפטים שב, ב. וראה ד"ה כי תשא דש"פ משפטים שנה זו (סה"מ תשכ"ו ע' קכו ואילך).
 (90 פרשתנו ע, ב. תצא לו, א.)

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 (י) וְהָנָה ב' אֹפְנֵי בִירוֹר הַנ"ל שנתבארו לעיל באריכות, ביורר אוכל
2 המעורב עם פסולת (בשני האופנים) וביורר אוכל מתוך אוכל קְשׁוּרִים עם
3 ב' האופנים שאנו רואים בְּכֻלּוֹת הַנְּהַגַת הָעוֹלָם על-ידי
4 הקדוש-ברוך-הוא. אֹפֶן הָא', שֶׁהָעוֹלָם הוּא בְּמַעֲמַד וּמַצָּב
5 שֵׁישׁ בּוֹ הֵן פְּסוּלַת וְהֵן אֹכֵל
6 והם מעורבים יחד, וְצָרִיף לְעֶסוֹק
7 בְּבִירוֹר הַפְּרָדָה שֶׁל הַפְּסוּלַת
8 מִתּוֹךְ הָאֹכֵל או בִירוֹר
9 הָאֹכֵל מִתּוֹךְ הַפְּסוּלַת, שֶׁיֵּף
10 לְהַנְהִיגַת הָעוֹלָם על-ידי הקדוש-
11 ברוך-הוא בְּאֹפֶן שֶׁל הַנְּהַגָה
12 טְבָעִית, לֵלֵא שִׁדּוּד הַרֵס
13 מִעֲרֻכּוֹת הַטְּבַע. וְאֹפֶן הַב',
14 בִירוֹר אֹכֵל מִתּוֹךְ אֹכֵל,
15 קְשׁוּר עם הַנְּהַגָה נְסִית שֶׁל
16 הקדוש-ברוך-הוא את העולם בְּאֹפֶן
17 שֶׁל שִׁדּוּד מִעֲרֻכּוֹת הַטְּבַע
18 וּבִיטוּל הַטְּבַע לְגַמְרֵי וּכְשֶׁם
19 שהאוכל לא בא במגע עם פסולת, כִּי
20 הַנְּהַגַת ה' את העולם בניסים היא ללא
21 העלמות והסתרים כלל.
22 וְזֶה גַם עֲנִין הַנְּהַגָה נְסִית
23 שְׁנַעֲשִׂית עַל-יְדֵי עֲבָדָיו
24 הַצְּדִיקִים (פְּדֹאֵתָא מוּבָא
25 בְּשַׁעַר הַיַּחֲדוּד וְהָאֲמוּנָה⁹¹
26 שבספר התניא, שם מבואר באריכות
27 כיצד האור האלוקי האינסופי הנמצא
28 בעולם מכוסה ונעלם, ונאמר שהוא
29 מתגלה רק על-ידי צדיקים ועל ידי
30 אותות ומופתים שבתורה), וְכִמוֹ
31 שֶׁפְּתוּב⁹² צְדִיק מוֹשֵׁל בִּירְאַת
32 אֱלֹקִים, הֵינּוּ בּוֹכּוֹת הַיּוֹתוֹ יֵרָא
33 אֱלֹקִים וּבִטֵּל אֵל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
34 יֵשׁ לְצְדִיק כּוֹחַ לְמַשׁוֹל וּלְשׁוֹט עַל
35 הַטְּבַע בְּמִבּוֹאֵר בְּפִסְדוֹר⁹³
36 סידור תפילה עם מאמרי חסידות
37 הנקרא סידור עם דא"ח (דברי אלוקים
38 חיים) שְׁיִשְׁנֹו הָעֲנִין דָּשֶׁם
39 אֱלֹקִים שְׁעַל-יְדֹו נַעֲשֶׂה
40 בִּירְאַת פֶּל סֵדֵר
41 הַהִשְׁתַּלְּשׁוּת, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב⁹⁴
42 בְּרִאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים, עַל-יְדֵי
43 ק"כ צִירוֹפִים שָׁבוּ אֲפֶשֶׁר לְכַתּוּב אֵת שֶׁם אֱלֹקִים בְּשִׁנְיֵי סֵדֵר הָאוֹתוּיֹת
44 במאה ועשרים 'צירופים' שונים, וְיִשְׁנֹו הָעֲנִין דִּירְאַת אֱלֹקִים, שֶׁהוּא

45 עֲנִין בִּיטוּל הַיֵּשׁ, שֶׁזֶהוּ תְּכֵלִית הַבְּרִיאָה, שְׁהֵי הָעוֹלָם נִבְרָא כְּדִי
46 שֶׁהַנְּבִרָאִים יַעֲבֹדוּ אֵת הַבּוֹרָא כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב⁹⁵ הָאֱלֹקִים עָשָׂה וְיִרְאוּ
47 מִלְּפָנָיו, וְעֲנִין זֶה מִלּוּי תְּכֵלִית הַכּוֹנֵנָה וְהַמְטָרָה שֶׁלְּשִׁמָּה נִבְרָא הָעוֹלָם
48 נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַצְּדִיק [צְדִיק עֲלִיּוֹן וְצְדִיק תַּחְתּוֹן], שֶׁהֵם ב' הָאֹפְנִים דְּשַׁעֲרֵי צִיּוֹן, בַּחֲנִית
49 "יוסף", כְּזוֹכֵר לְעִיל שֶׁהוּא בְּגִימַטְרִיא
50 "ציון" והוא צדיק עליון ובחנית
51 "בנימין" שהוא צדיק תחתון, כְּמִבּוֹאֵר
52 בַּלְקוּטֵי תוֹרָה לְרַבְנֵי הַזּוֹקֵן פְּרֻשַׁת רַאֵה:
53 "יוסף הצדיק הוא בחנית המשכה
54 והשפעה מלמעלה למטה... ויוסף הוא
55 המשביר... והיינו שכל ההמשכות
56 וגילוי אלוקות בנבראים הוא על ידי
57 נשמת יוסף, ובנימין הצדיק הוא
58 העלאה ממטה למעלה והיינו
59 שהתעלות כל הנבראים להיכלל תחת
60 כנפי השכינה הוא על ידי נשמת
61 בנימין.. ועל כן שניהם קרויין צדיקים
62 כי צדיק הוא בחנית התקשרות משפיע
63 ומקבל אלא שיוסף הוא צדיק עליון
64 שמקשר המשפיע למקבל וממשיך
65 השפע מלמעלה למטה, ובנימין הוא
66 צדיק תחתון שמקשר המקבל
67 להמשפיע ומעלהו ממטה למעלה"
68 בְּמִבּוֹאֵר בְּרִשִׁימוֹת הַצִּמְחָה
69 צְדִק' עַל הַפְּסוּק⁹⁶ שְׁמוֹשֵׁל
70 בִּירְאַת אֱלֹקִים.
71 וְעֲנִין זֶה (שְׂרׁוּאִים בְּעוֹלָם
72 הַנְּהַגָה נְסִית וְהַשְּׁגָחָה
73 פְּרֻטִית לְמִטָּה מַעֲשֶׂרָה
74 טְפָחִים בְּאֹפֶן שֶׁל שִׁדּוּד
75 מִעֲרֻכּוֹת הַטְּבַע לְגַמְרֵי)
76 נַעֲשֶׂה נְתִינַת פֶּחַ לְכֹל אַחַד
77 וְאַחַת עַל ב' אֹפְנֵי הָעֲבֹדָה
78 דְּעַפְרָה יַעֲקֹב וְרוֹבַע יִשְׂרָאֵל,
79 וְכִי מִמְּשִׁיכִים הַתְּקַדָּם וְלַהֲתַעֲלוֹת
80 מִדְּרָגָה לְדְרָגָה וְעַד כִּי כִּי
81 שְׁפָאִים לְמָה שֶׁפְּתוּב
82 בְּהַמְשָׁךְ פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעָה⁹⁷:
83 וְיִשְׂרָאֵל עוֹשֶׂה חֵיל,
84 בְּמִבּוֹאֵר בְּזֵהר⁹⁸ שְׁקָאֵי עַל
85 הַגְּאוּלָּה הָעֲתִידָה עַל-יְדֵי
86 זְקוּפָה לְאַרְצָנוּ, בְּקִרְוֵב מִמֶּשׁ.
87 זְקוּפָה לְאַרְצָנוּ, יְבֵא וְיִגְאָלְנוּ קוּמְמִיּוֹת
88 בְּקוּמָה

(91) רפ"ה. (92) שמואל-ב כג, ג (ושם: יראת). (93) עם דא"ח - שער החנוכה רעא, ג. וראה גם שער היחוד לאדמו"ר האמצעי ספ"נ (קמד, ב). (94) בראשית א, א. (95) קהלת ג, יד. (96) ראה יהל אור ע' שז. (97) כד, יח. (98) סוף פרשתנו (ריב, ב).